

ကညံလှိုလှိုထသနအမးတဖ်

The Traditional Festivals
of the Karen People

ကညီလှိုင်လှိုင်ထူသနူအမူးတဖန်

The Traditional Festivals of the Karen People (Karen edition)

Drum Publication Group

P.O Box 66

Kanchanaburi 71000

Thailand

drum@drumpublications.org

www.drumpublications.org

May 2007

ISBN - 978-974-8370-38-5

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီ

၁. ကညီလုၢ်လၢ်ထူသနူအလံာ်နံၣ်လံာ်လါ	၁
၂. ကညီလုၢ်လၢ်ထူသနူအမူးတဖၣ်	၆
၃. တၢ်အိၣ်ဘုသီခိၣ်	၁၂
၄. ကညီတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်တဲးစုတဲးခိၣ်	၁၅
၅. ကညီပိၢ်လၢအကဲ “တူၣ်ဝဲ” အစၢၤတဖၣ်အတၢ်တ့တၢ်ဖျါ	၂၃
၆. တၢ်တ့တၢ်ဖျါဖဲကစၢ်ခိၣ်	၂၈
၇. ကညီပိၢ်တဖၣ်အတၢ်ကွဲးဝံကွဲးကလၢကံာ်စုအမူး	၃၄

တၢ်ကတိၤလၢညါ

တၢ်မၤကညိဖိအလုၢ်အလၢ်ထူသနူအမူးတဖၣ်ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဖံးတၢ်မၤဒီးအတၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမူအဖီခိၣ်လီၤ. အါဒၣ်တက့ၢ်ကညိဖိတဖၣ်လုၢ်အိၣ်အသးသမူလၢတၢ်မၤဒုးမၤသံၣ်လၢကစၢ်ခိၣ်ကလိကျါအယိအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤမူးတဘျီလၢ်လၢ်မ့ၢ်တၢ်လၢအဘၣ်ထွဲဒီးအတၢ်ဖံးတၢ်မၤအလုၢ်အလၢ်လီၤ. အဒိ, ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢကညိအလုၢ်အလၢ်တၢ်မၤဘူၣ် “ဖံာ်ယီၤ” လၢအမ့ၢ်ဘုအမ့ၢ်ယါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်အိၣ်ဘုသိခိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤဒီးတၢ်အိၣ်လီၤဘုဖိမ့ၢ်ဂ့ၤပကထံၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်တၢ်ဟံးပနီၣ်လၢလၢကြးမၤတၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညိ, တကြးမၤတၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညိတဖၣ်လီၤ.

ကညိကလုၢ်အံၤအိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးအန့ၣ်ဖးဒိၣ်ခဲၣ်လၢအမ့ၢ်ကညိစိုၤဒီးကညိပျီၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢလံာ်တဘျီအံၤအပူၤကွဲးပျီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အလုၢ်အလၢ်အတၢ်မၤမူးတဖၣ်လီၤဆီလိာ်အသးတဆံးတက့ၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်ခဲလၢ်လၢအအိၣ်လၢလံာ်အံၤအပူၤဘၣ်တၢ်ဟံးန့ၢ်အိၤလၢသရၣ်မၤလုၤမ့ၢ်ကိၣ်အလံာ် “ကရၢ်ရိးရာသုတပဒေသာ” အပူၤဒီးကျိၣ်ထံက့ၤအိၤလၢကညိစိုၤန့ၣ်လီၤ.

ကျိၣ်တၢ်ရၤလီၤလံာ်လဲၢ်တၢ်မၤကရူၢ်ထုးထီၣ်က့ၤလံာ်တဘျီအံၤမ့ၢ်လၢ်ဝဲလၢကိၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒီးပုၤဖးလံာ်ဖိအါဒိအါဂၤကယုထံၣ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်အါထီၣ်က့ၤကညိလုၢ်လၢ်ထူသနူအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပစံးဘျုးဘၣ်သရၣ်မၤလုၤမ့ၢ်ကိၣ်လၢအဟ့ၣ်ပုၤအခွဲးလၢပကထုးထီၣ်လံာ်တဘျီအံၤအဂီၢ်ဒီးသရၣ်ခဲန့ၣ်လၢအဟ့ၣ်ပုၤအခွဲးလၢပကစူးကါအတၢ်ဂီၤတဘျီလၢလံာ်ကုခိၣ်အဂီၢ်လၢစီၤအဲၣ်အဲၣ်တုၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီလုာ်လုာ်ထူသနူအလံာ်နံာ်လံာ်လါတဖၣ်

“ဒါမုာ်ထူၣ်ဟါသလုာ်လါ” မုာ်ကညီလုာ်လုာ်တဖၣ်အတၢ်ကတိၤဒိန့ၣ်လီၤ. အခီပညီမုာ်ဝဲလါလါဆၣ်ဒါမုာ်ထူၣ်အလါန့ၣ်လီၤ. သလုာ်လါန့ၣ်မုာ်လါအခီၣ်ထံးတလါဒီးလါပျုၤမုာ်လါအကတၢ်တလါလီၤ.

ပုၤကညီအလုာ်အလုာ်အထူသနူအလံာ်နံာ်လံာ်လါအပူၤန့ၣ်တနံာ်အတီၢ်ပူၤအိၣ်ဝဲၣ်လါန့ၣ်လီၤ. ပမုာ်ကွၢ်လါထါတဖၣ်အပူၤန့ၣ်ပကထံာ်ဘၣ်လါပုၤကညီတဖၣ်ဂံၢ်တၢ်နံာ်, လါ, မုာ်နံၤမုာ်သီလါပျုၤလံာ်လံာ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကညီလုာ်လုာ်တဖၣ်ဝဲလါသလုာ်မုာ်လါလါတၢ်ဃုတၢ်လီၤလါကမၤဒုးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်ဒုးဝဲဆၣ်တဖၣ်, လါအတၢ်လဲၤတရံးဟီၣ်ခိၣ်ဒီးတီၢ်နီၣ်ဖံးယာ်ဝဲတၢ်ဆါကတီၢ်လါတနံာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်ကွၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲန့ဆၢၣ်တၢ်မၤအသးဒ်အမုာ်သံာ်ဇိၤဖိဇိၤဖိထီၣ်အဆါကတီၢ်, ထီၣ်ဆီ သးအလီၤအကျဲဒီးထီၣ်တဖၣ်ဘီထီၣ်အသ့အဆါကတီၢ်ဒီးတီၢ်နီၣ်မၤယါဝဲလါတၢ်မၤဒုးသံာ်စံာ်ပုၤအဂီၢ်လီၤ.

ဒ်ပုၤကညီလုာ်လုာ်တဖၣ်အထါစံးတၢ်ဝဲအသိးဖဲအဂံၢ်မုာ်နံၤမုာ်သီန့ၣ်လါအခီၣ်ထံးတလါအိၣ် ၂၉ သီဒီးခံလါတလါအိၣ်အသီ ၃၀ န့ၣ်လီၤ. ဂံၢ်ဝဲဒ်န့ၣ်တလါဘၣ်တလါတုၤအပုၤထီၣ်တနံာ်လီၤ.

ပှၤကညီဂံၢ်အလါ ၁၃ လါန့ၣ်ဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဒီးတရူးဂံၢ်အနံၣ်အလါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လီၤကၢ်လိာ်အသးဒီးတရူး, ဘၣ်ယဲးန့ၣ်ဒီးပယီၤအလံာ်နံၣ်လံာ်လါစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီဂံၢ်အနံၣ်အလါန့ၣ်လီၤကၢ်ဒီးပယီၤဂံၢ်အနံၣ်အလါလါအသန့ၤထီၣ်အသးလါလါအတၢ်တရံးမုၢ် (Luna System) ဒီးနံၤသီလါအမၤန့ၢ်ဝဲတဖၣ်လီၤကၢ်လိာ်အသးန့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီအလါတနံၣ်မ့ၢ်အိၣ် ၁၃ လါဘၣ်ဆၣ်အမုၢ်နံၤမုၢ်သီတဖၣ်လီၤကၢ်လိာ်အသးဒီးပယီၤလါ ၁၂ လါဒီးအမုၢ်နံၤမုၢ်သီဟ်ဖျိၣ်ခဲလၢာ်မ့ၢ်ဝဲ ၃၅၄ သီန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢၤကညီသးပှၤလၢပျၤတဖၣ်ကတိၤဒိတုာ်ဝဲ “ထီၣ်မ့ၢ်ချံ လီၤမ့ၢ်ဒ့ၣ်ညါ” အသိးဖဲနံၣ်ဆံးန့ၣ်လါ လွံၢ်လါတလါလါအမ့ၢ် “လါချံ” ဒီးယဲးလါတလါလါအမ့ၢ် “ဒ့ၣ်ညါ” န့ၣ်ဂံၢ်ဝဲတလါထဲ ၁၅ သီစုာ်စုာ်ဒီးဖဲနံၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ဂံၢ်ယုာ်ဝဲအသီ ၃၀ န့ၣ်လီၤ. ကွၢ်သကိးတၢ်ဂံၢ်လါၤလံာ်အသိးတက့ၢ်.

လါအမံၤ	နံၣ်ဆံး	နံၣ်ဒိၣ်
၁. သလုၤ	၂၉	၂၉
၂. ထုကူာ်	၃၀	၃၀
၃. သ့ကီ	၂၉	၂၉
၄. လါချံ	၁၅	၃၀
၅. ဒ့ၣ်ညါ	၁၅	၃၀
၆. လါယု	၂၉	၂၉
၇. လါနွံ	၃၀	၃၀
၈. လါယိး	၂၉	၂၉
၉. လါခွံ	၃၀	၃၀
၁၀. ဆံးမုၢ်	၂၉	၂၉
၁၁. ဆံးဆၣ်	၃၀	၃၀

၁၂. လါနီ	၂၉	၂၉
၁၃. လါပျုး	၃၀	၃၀
	၃၅၄	၃၈၄

လါထီၣ် ၁၅ သီန့ၣ်မ့ၢ်လါပွဲၤအနံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲနံၤပွဲၤအလါန့ၣ်လါဘၢအနံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ၁၅ သီအနံၤဒီးဖဲနံၤတပွဲၤအခါလါဘၢအမ့ၢ်နံၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ၁၄ သီန့ၣ်လီၤ. နီပယီၤ အလံာ်နံာ်လံာ်လါအသိးပှၤကညီအလံာ်နံာ်လံာ်လါန့ၣ်ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢ လါအတၢ်လဲၤတရံး (Luna System) အယီၤ တၢ်မ့ၢ်မၤဘၣ်လီၤအီၤဒီး (Solar System) လၢအမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လဲၤတရံးမ့ၢ်မးနကမၤန့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအဘၣ်န့ၣ် လီၤ. နီသိးကညီအလံာ်နံာ်လံာ်လါကဘၣ်လီၤအသးဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢဟီၣ်ခိၣ် တရံးမ့ၢ်အဂီၢ်ကဘၣ်မၤန့ၢ်ဝဲနံာ်ဒိၣ်သၢနံာ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.

စိၣ်လုာ်သနူလၢအမ့ၢ်ဟီၣ်ခိၣ်တရံးမ့ၢ်န့ၣ်တနံာ်အိၣ်ဝဲ ၃၆၅ နီ သီလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ် အလံာ်နံာ်လံာ်လါလၢပသုအီၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤဟ်ဖျါတၢ်အကတီၢ်လၢအဘၣ်အယီၤ ပမ့ၢ်ထီၣ်သတြီၤဒီးလုာ်န့ၣ်သနူလၢအမ့ၢ် ၃၅၄ သီန့ၣ် (၃၆၅ နီ - ၃၅၄) = ၁၁ နီ အသိကစၣ်ဝဲ ၁၁ နီ သီန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤလၢပယီၤအလံာ်နံာ်လံာ်လါ အပှၤ ၁၂ လါအလီၢ်ဖဲနံာ်ဒိၣ် (ဝါထပ်နှစ်) န့ၣ်မၤအါထီၣ်ဝဲဆူ ၁၃ လါလၢအ မ့ၢ် (ပထမဝါဆို၊ ဒုတိယဝါဆို) န့ၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်အလံာ်နံာ်လံာ်လါအိၣ် ၁၂ လါဘၣ်ဆၣ်တလါဒီးတလါတၢ်ဆၢက တီၢ်တဒ်သိးလီၤအသးဘၣ်. တနံာ်အိၣ်ဝဲ ၃၆၅ သီ ဘၣ်ဆၣ်အလီၤတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ၃၆၅ နီ သီန့ၣ်လီၤ. လါဖှၤတြုၤအါရံၣ်န့ၣ်ညီန့ၣ်အိၣ် ၂၈ သီဘၣ်ဆၣ်ဖဲ ၃ သီပှၤ ထီၣ်လွံာ်နံာ်န့ၣ် (၃ x ၄ = ၁၁ သီ) ကအါထီၣ်ဝဲတသီအယီၤလွံာ်နံာ်တဘျီန့ၣ်လါဖှၤ တြုၤအါရံၣ်အိၣ်ဝဲ ၂၉ သီန့ၣ်လီၤ.

ဒ်ကမၤဘၣ်လိာ်လူနၣ် (လါ) ဒီး စိၣ်လၢ် (မၤ) အတၢ်ဒူးကျဲအဂီၢ်ပှၤကညီလှ်လံာ် ထူသနူအလံာ်နၣ်လံာ်လါအပူၤကဘၣ်မၤဝဲနၣ်ဒိၣ်သၢနၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ. တနၣ် အတၢ်ပူၤအသီလၢတလီၤကံာ်လိာ်အသး ၁၁ နီ သီန့ၣ်နမ့ၢ်ဂံၢ်အါဒီး ၈ နၣ် (၁၁ နီ $\times$ ၈ = ၉၀) နကမၤန့ၢ်အသီ ၉၀ အယိတၢ်မ့ၢ်မၤန့ၢ်အီၤနၣ်ဒိၣ်သၢနၣ်န့ၣ် တၢ်ဒူးလၢမၤဒီးလါအကျဲခဲါကဘၣ်လိာ်ဖိးဒူးလိာ်က့ၤအသးဖဲအပွဲၤထီၣ်ယိးနၣ် တဘျီန့ၣ်လီၤ.

နၣ်	ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်လံာ်နၣ်လံာ်လါ	ကညီလံာ်နၣ်လံာ်လါ
အခိၣ်ထံးတနၣ်	၃၆၅	၃၅၄
ခဲနၣ်တနၣ်	၃၆၅	၃၅၄
သၢနၣ်တနၣ်	၃၆၅	၃၈၄ - နၣ်ဒိၣ် ၃၀ သီ
လွံၢ်နၣ်တနၣ်	၃၆၆	၃၅၄
ယၢ်နၣ်တနၣ်	၃၆၅	၃၅၄
ယုနၣ်တနၣ်	၃၆၅	၃၈၄ - နၣ်ဒိၣ် ၃၀ သီ
နံနၣ်	၃၆၅	၃၅၄
ယိးနၣ်	၃၆၆	၃၈၄ - နၣ်ဒိၣ် ၃၀ သီ
	၂၉၂၂	၂၉၂၂ ၉၀ သီ

ကညီပှ်တဖၣ်အိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤလံာ်ခိ, အိၣ်ဘူးဒီးတလၢပယီၤဒီးစ့ၢ်နၣ်စ့ၢ်ကိးဘူး ဒးတၢ်ဘါအယိလါအမံၤတဖၣ်မ့ၢ်ကိးဝဲလၢပှၤကညီကျိာ်ဘၣ်ဆၣ်သုဝဲဒၣ်ပယီၤအ လံာ်နၣ်လံာ်လါန့ၣ်လီၤ. အယိဖဲအဂံၢ်ဝဲလါအခါစးထီၣ်ဂံၢ်ဝဲဒ်ပယီၤလါ (တနံးလ) လၢအကိးဝဲလၢ “လါတါ” န့ၣ်လီၤ.

ကညီစှီၤလၢအအိၣ်လၢကစၢ်ခိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တနၣ်အိၣ်ဝဲ (၁၃) လါဒီးဖဲအဂံၢ်လါ န့ၣ်စးထီၣ်ဂံၢ်ဝဲလၢ “သလုၤလါ” လီၤ.

ကညီစိုၤကစၢ်ခိာ်

၁. သလုၤ
၂. ထုကူာ်
၃. သွၤကီ
၄. လါချံ
၅. ဒုာ်ညါ
၆. လါယု (လါခုး)
၇. လါနွံ
၈. လါယိး
၉. လါနွံ (လါခုး)
၁၀. ဆံးမုာ်
၁၁. ဆံးဆာ်
၁၂. လါနီ
၁၃. လါယုၤ

ပယီၤ

- တပို့တွဲ
- တၢ်ပေါင်း
- တၢ်နုး
- ကဆုန်
- နယုန်
- ပထမဝါဆို
- ဒုတိယဝါဆို
- ဝါခေါင်
- တၢ်သလင်း
- သီတင်းကျွတ်
- တၢ်ဆောင်မုန်း
- နတ်တော်
- ပြာသို

ကညီလှ်လၢ်ထူသနူအမူးတဖၣ်

ကညီဖိ : သလုၤလါထီၣ်တသီန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤမၤလၢကပီၤကညီန့ၣ်ထီၣ်သီအနံၤလၢတၢ်လီၤအါတီၤန့ၣ်လီၤ. တကးဒ်ဘၣ်သလုၤလါန့ၣ်မ့ၢ်လါလၢဘုဆိပၢ်ထီၣ်သီအယီၤသဝီအါတီၤမၤဝဲဒၣ်တၢ်အီၣ်ဘုသီခိၣ်အမူးန့ၣ်လီၤ. တကတီၢ်ယီၤတၢ်လှ်ထီၣ်ဟ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးဖံာံယီၤလၢအမ့ၢ်ဘုမ့ၢ်ယါန့ၣ်လီၤ.

လါထွဲကူၣ်မ့ၢ်တၢ်မၤစံာ်ပုၤနးသံၣ်ဝံၤလံးဒီးလါအံၤမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးလါလၢပုၤဘျီဂ့ၤထီၣ်ဟံၣ်ခါယီၤခါ, သူၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်ဟံၣ်သီယီၤသီတဖၣ်လီၤ. တၢ်မၤစ့ၢ်ကိးတၢ်ထီၣ်ဟံၣ်သီယီၤသီအမူးဒီးလှ်အီၣ်လှ်အီၣ်တၢ်အီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လါဒုၣ်ညါန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်စူၤလီၤသီအဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်နၢ်လၢလါဝဲအံၤတၢ်ဆူးတၢ်ဆါအါဝဲအယီၤအဝဲသ့ၣ်အတၢ်စူၤတၢ်နၢ်အီၣ်ဝဲအသိးတုထီၣ်ဝဲမဲးယီၤတဖၣ်ဒီးလှ်ထီၣ်ဟ်ထီၣ်ဝဲတၢ်အီၣ်လီၤခိတကထိ, ထံအိတကထိခွဲး, ဖိအဖိးတကထိန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဘျီထီၣ်ဘါထီၣ်ဝဲသီခါတဖၣ်ဒီးလှ်အီၣ်လှ်အီၣ်ဝဲဝံၤကနၣ်သီခါဟီတရါန့ၣ်လီၤ. ရူးစ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်ထုတဖၣ်သၣ်ကမဲၤဒီးကွဲမ့ၢ်ယါလၢအဂ့ၤအဝါတဖၣ်လၢကဟဲကနၣ်သကိးတၢ်ဟီတရါန့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဘျီထီၣ်မဲးယီၤအခါန့ၣ်တၢ်မၤစ့ၢ်ကိးကညီလှ်လၢ်တၢ်တမဲးစုတမဲးခိၣ်, တၢ်ဂဲၤကလံာ်ဒီးဒီးတၢ်အုၣ်ထါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

လါခူးမုာ်လါလါတၢ်စူၤအါအယိတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်အိၣ်ဒီးမုာ်လါလါပှၤအိၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်
ဝံၣ်ဘဲအယိန့ၣ်လါတၢ်တဂ့ၤတဘၣ်တၢ်ဝံၣ်တၢ်နါတဖၣ်ဟဲန့ၣ်လါလါအပူၤသ့လီၤ.
အယိအဝဲသ့ၣ်ကွဲးကွဲးကလၢကိၣ်စုၤသိးအကလၢတဖၣ်သုတလဲၤဟံၣ်ကွဲးတၢ်တဂ့ၤ
တဘၣ်တဖၣ်အခံအဂီၢ်လီၤ. ဒီသဝီညါလှိုင်အိၣ်လှိုင်အိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်မုာ်ယါကစၢ်တ
ဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်လှိုင်အိၣ်မုာ်ယါဖုပိတနံၣ်တဘျီဒီးဘၣ်မၤသံဝဲထိး, ဆီ
ဒီးဖိလုာ်ဝဲသံး, နးအိၣ်မုာ်ယါတဖၣ်တဖၣ်ဝံၣ်အိၣ်လီၤတၢ်တဖၣ်န့ၣ်ပှၤသးပှၤဒီးပှၤ
သးစၢ်တဖၣ်အိၣ်အိၣ်သကိးဝဲပှၤဒီးတၢ်သုၣ်ဖဲသးညီန့ၣ်လီၤ.

ဖဲသလှၤလါတုၤဆူလါချံပူၤန့ၣ်ဘျီထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်ထံအလီၢ်ဒီးမၤဝဲတၢ်မၤဘျီထံသ
ပၤအမူးန့ၣ်လီၤ. ဖဲလါချံအပူၤကညီပျီၤလါအဘါသီခါတဖၣ်မၤဝဲနံၣ်ထီၣ်
သီတါလီၤအမူး, တၢ်ဘျီထီၣ်ဘါအမူးတဖၣ်လီၤ. ဒီန့ၣ်အသိးလဲၤဝဲလၢန့ၣ်ဆၢၣ်အ
လၢၢ်ပူၤလုပူၤဒီးမၤသကိးဝဲတၢ်ဘျီထီၣ်ဘါအမူးယံယံလၢလၢဒိၣ်ဒိၣ်မုာ်န့ၣ်လီၤ.

ဆံးမုာ်လါမုာ်လါတလါလါကညီပျီၤတဖၣ်မၤဝဲဒၣ်တၢ်ပျီၤလီၤကဘီအမူးလီၤ. ကဘီ
န့ၣ်အထီအိၣ်ဝဲတဆံယဲၤခိၣ်ယီၤ, အလဲၤအိၣ်ဝဲယုခိၣ်ယီၤ, ဘျီဝဲဒီးဝဲလီၤဆီတက
လုာ်ဒီးလုာ်ထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဝဲပျီၤလီၤကွဲးကဘီခဲလၢၢ်လီၤ. ဖဲကဘီအဖီခိၣ်
န့ၣ်ဟံထီၣ်ဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢအလုာ်ထီၣ်ဝဲတဖၣ်ဒီအမုာ်မုာ်လီၤခိၣ်တကထီၣ်လါတၢ်
ထၢန့ၣ်လီၤအိၣ်ဆူလီၤခိၣ်လါတၢ်တုၤအိၣ်လၢပန့ၣ်အဘျီ, ထံအိၣ်လါတၢ်ထၢန့ၣ်လီၤအိၣ်
ဆူဝဲပီၤတကထီၣ်အပူၤ, ဖီအဖိးတကထီၣ်အတၢ်စူၤတၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲအသိးလီၤ. အဝဲ
သ့ၣ်မုာ်လါဝဲလါကလဲၤတုၤဆူမူခိၣ်ဘီမုာ်အဂီၢ်ကဘၣ်ခိၣ်ဝဲလပိတဖၣ်ဒီးကခိၣ်
ဝဲဒီးကဘီလၢအမုာ် (မဂ္ဂရှစ်ပါး) န့ၣ်လီၤ. မၤဝဲတၢ်လုာ်တၢ်ဟံၣ်အံၤဒီသဝီန့ၣ်လီၤ.

ဒီအမၤဝဲမူးသးဖုံလါတၢ်ဆၢကတီၢ်တကတီၢ်ဘၣ်တကတီၢ်အသိးအိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးတၢ်
ဘျီထီၣ်ဘါအမူး, တၢ်သုၣ်ဖဲသးညီအမူးဒီးတၢ်သံတၢ်ပျီၤအမူးတဖၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်မၤ
တၢ်ဂဲၤကလံၣ်ဒီ, တၢ်မၤထီၣ်ဒီးတၢ်တဖၣ်စုတဖၣ်ခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပျီၤတဖၣ်
အိၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအကရူၤလၢအဂဲၤကလံၣ်ဒီအဂီၢ်, မၤထီၣ်အဂီၢ်လၢကညီ
ကီၢ်စဲၣ်အပူၤတုၤမုာ်မဆါတနံၣ်အံၤလီၤ.

တချူးယပၣ်အစၢကညီဟိုတဖၣ်အိၣ်တၢ်ဒီးတၢ်ဂဲၤကလံၣ်တၢ်သံကျဲကရၢလၢအဂဲၤ
ကလံၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ကိအလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမၤန့ၢ်တၢ်သဘျ့ဝံၤ
အလီၢ်ခံတၢ်ဂဲၤကလံၣ်ကရၢဒီးတၢ်ဒုးန့ၣ်ကရၢတဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤလီၤ. လၢခံ
တစးန့ၣ်တၢ်ဒုးတၢ်အူအကရၢလၢအလူၤထီၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲတဆိ
ဘၣ်တဆိတုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤန့ၣ်လီၤ.

ကညီစှီၤ : န်သိးတၢ်မၤစးမၤသံၣ်ကကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဒီးကန့ၢ်တၢ်သူတၢ်သၣ်အါ
အါအဂီၢ်လုၢ်ထီၣ်ဟ်ထီၣ်ဝဲသ့ၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ယါတဖၣ်လၢထိး, ဆိဒီးသံးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပှၤတဂၤဒီးတဂၤမၤစၢၤလိာ်အသးဖဲတၢ်ဝဲၣ်ဒုးအဆၢကတီၢ်ယူယူဖိးန့ၣ်လီၤ.
ဒုးကစၢ်တဖၣ်ဖိဒုးအိၣ်ဒုးအိၣ်ပှၤလၢအဟဲမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်လၢဆိ, ထိး, သံး
ဇိၤမ့ၢ်ဇိၤအမၤန့ၢ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်မၤတၢ်တခီခီ,
သ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢတၢ်ဒီးတဂၤဒီးတဂၤမၤလိာ်သကိးအသးလၢတၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံအထါ
အဒီးအဖီၣ်တဖၣ်ပှၤဒီးတၢ်သူၣ်ဖဲသးညီန့ၣ်လီၤ.

တုၤမ့ၢ်တၢ်ဂီၢ်ဒုးဝံၤအလီၢ်ခံဒီးဖဲတၢ်ဆၢကတီၢ်တုၤလၢတၢ်ကထီၣ်လီၤဘုဒီးသူၣ်လီၤ
ဘုအဂီၢ်န့ၣ်ပှၤဒီးသဝိညါဟ်ဖိၣ်ထီၣ်အသးဒီး မၤစၢၤလိာ်သကိးအသးလီၤ. ဖဲန့ၣ်
ဒုးကစၢ်စၢ်ကိးတုၤလိာ်ဝဲဒုးပှၤဟဲမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်လၢဆိ, ထိးဒီးသံးတဖၣ်လီၤ.
မ့ၢ်မ့ၢ်ကနီၤ, ဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်တခီကူထီၣ်သိးထီၣ်ဝဲတၢ်ကူတၢ်ကၤအသိလၢ
ကမၤသကိးတၢ်သူၣ်ဝံၣ်သးဆၢ, အုၣ်တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံအထါဒီးယုအဲၣ်လိာ်အသး
လၢထါပှၤဒီးတၢ်သူၣ်ဖဲသးညီလီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤဝဲဒ်အံၤအယိတၢ်မၤတဖၣ်ဝံၤဝဲချ့
ချ့ဒီးတဂၤဒီးတဂၤရုလိာ်မုၢ်လိာ်ဘၣ်အသးလၢတၢ်သူၣ်ဖဲသးညီဒီးတၢ်မၤသကိး
တၢ်ထီၣ်လီၤဘုတုၤလၢလါချံလါထီၣ်ဖးဖိတစုန့ၣ်လီၤ.

ဖဲဆံးဆၣ်ဒီးလါနီတုၤယီၤလံတစုအဆၢကတီၢ်ဘၣ်လၢတၢ်ကကူးက့ၤဘုလၢဒုးပှၤ
သံၣ်ပှၤအယိပှၤဒီးသဝိဟ်ဖိၣ်ထီၣ်အသးဒီးကူးစၢၤမၤစၢၤလိာ်အသးမၤဒီးမၤကၣ်
လိာ်အသးဒ်အပူၤကွံၣ်အသိးလီၤ. ဟံၣ်ကစၢ်အိၣ်စၢ်ကိးဒီးတၢ်တုၤလိာ်တၢ်အိၣ်

တၢ်အိတဖၣ်လီၤ. စးထီၣ်လၢပှၤကူးဘုတုၤပှၤမၤဘုမိၤဟ့ၣ်မိၤဝံၤတစုပှၤအူထီၣ်ကွၢ်ပနၢ်နၢၤတဖၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ဖုံသးညီအပူၤဒီးမၤသကိးတၢ်ယူယူန့ၣ်လီၤ.

ဖဲဘုသိပၢ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်ပှၤမၤတၢ်အိၣ်ဘုသိခိၣ်အမူးလီၤ. တုၤမ့ၢ်တၢ်ကူးဘုလၢရးပူၤအဆၢကတီၢ်ဘၣ်လံန့ၣ်တၢ်ကူးဆိဘုဒီးပအံတဆံးတက့ၢ်ဝံၤဒီးဖိအိၣ်သကိးဝဲမ့ၢ်ဒီးကသူတဖၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်မၤဝဲဒ်အံၤဒီးန့ၣ်ဝဲလၢဘုလၢအကူးဝဲတဖၣ်အချံအသၣ်ကဟးထီၣ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ. တၢ်အိၣ်ဘုသိခိၣ်အံၤပှၤမၤအီၤလၢလါနီၤအလါလီၤ. ပှၤအိၣ်လၢတၢ်ပၤခိၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးမၤဝဲတၢ်အိၣ်ထွဲအမူးဖဲဘုသိပၢ်ထီၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလါနွံ, လါယိး, လါရူးအပူၤတၢ်သ့ၣ်လီၤဘု, ထးနီၣ်လၢရးပူၤသံၣ်ပူၤဝံၤလံအယိပှၤသဝီဖိတဖၣ်ဟံဖိၣ်ထီၣ်အသးဒီးမၤဝဲ “တၢ်အိၣ်လါရူး” အမူးလၢအမ့ၢ်တၢ်ကွဲကွၢ်ပှၤသဝီဖိဒီးသဝီအကလၢန့ၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်အံၤမ့ၢ်လၢတၢ်ဖိးတၢ်မၤတဖၣ်ဝံၤဒီးပှၤအိၣ်ဘုးအဆၢကတီၢ်အယိကိးန့ၣ်ဒဲးန့ၣ်ဝဲလၢဒီးတနီၣ်ညါအတီၢ်ပူၤအဝဲသ့ၣ်အကလၢဟးဒဲးဝဲဒီးဝီၤအယိကိးကွၢ်အကလၢဒီးဒုးအိၣ်ဒုးအိၣ်သကိးဝဲတၢ်အိၣ်ကိးဟံၣ်ဒဲးန့ၣ်လီၤ.

ဟံၣ်သိယိသိလၢပှၤသ့ၣ်ထီၣ်ဝံၤဘၣ်ဆၣ်တချုးပှၤထီၣ်အိၣ်ဒဲးဘၣ်အခါဒုးအိၣ်ဒုးအိၣ်တၢ်အိတဖၣ်ဒီးမၤတၢ်ထီၣ်ဟံၣ်သိယိသိအမူးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်မၤစံၣ်လၢကစၢ်ကဆူးတၢ်လီၢ်ပၤတဖၣ်အခါန့ၣ်ပှၤမၤစံၣ်တဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝဲထံကျိၤဘိဒီးသ့ၣ်ထံလၢစံၣ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အတုၤလၢလါနွံန့ၣ်ပှၤဘၣ်န့ၣ်သိထီၣ်ကွၢ်ထံကျိၤဘိတဖၣ်လီၤ. ဝံၤတၢ်ဘၣ်သ့ၣ်လီၤထိးဒီးဆိအသ့ၣ်တဖၣ်ဝံၤဘၣ်လှၢထီၣ်ဝဲထံကျိၤဘိအကစၢ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်ဘုဖိမဲထီၣ်တထါယၣ်ယၣ်အခါဒဲးသိးဘုထူၣ်ဖိအကလၢသုတဟးအဂီၢ်တကးဒ်ဘၣ်, ဒ်သိးဘုထူၣ်တဖၣ်ကဒိၣ်ထီၣ်ဒီးဖဲတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကွၢ်အီၤလၢစံၣ်ပျီပူၤကမဲထီၣ်ဒီးဒိၣ်ထီၣ်ဂ့ၤဂ့ၤအဂီၢ်ပှၤဘၣ်ကိးကွၢ်အကလၢန့ၣ်လီၤ.

ဖဲပှၤယီၣ်ဘုကဒိၣ်လၢတၢ်ကူးပၣ်စၢၤအီၤတဖၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်ကိးကဒါက့ၤဘုတဖၣ်အကလၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်လှၢထီၣ်စ့ၢ်ကိးဖံာ်ယီၤလၢအမ့ၢ်ဘုမ့ၢ်ယၢၣ်သိးကဆိၣ်ဂ့ၤဘုတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. ပှၤမ့ၢ်မၤဒီးန့ၣ်မးဒီးဘုဟးထီၣ်ကအါဒီးဖဲတၢ်ဟံက့ၤဘုလၢဘုဖိပူၤအခါၣ်သိးဘုအကလၢသုတဟးကွၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢပျူၤအလၢန့ၣ်ကညီဖိတဖၣ်တမၤဝဲတၢ်တုတၢ်ဖျိအမူးဘၣ်. တၢ်လၢလၢပျူၤန့ၣ်န့ၣ်ဝဲလၢပျူၤစီၤ, စ့ၤစီၤတၢ်တဂ့ၤတဘၣ်တဖၣ်သ့ၣ်ဖဲသးညီဒီးဂဲၤကလံာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအယိကညီဖိတနီၤပၣ်ဝဲလၢလၢတလၢအံၤမ့ၢ်လၢတၢ်တကြးမၤတၢ်တုတၢ်ဖျိအမူးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဣးကွၢ်ဝဲလၢမ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်သီမ့ၢ်ဂ့ၤမးဒီးမၤဝဲလီၤ.

တၢ်မၤတၢ်ထၢက့ၤပှၤသံအယံတဖၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်လီၢ်တတီၤဒီးတတီၤတၢ်သိးလိာ်အသးဒီးလီၤဆိလိာ်အသးတဆံးတက့ၢ်လီၤ. ဣးကွၢ်ဝဲလၢမ့ၢ်န့ၣ်မ့ၢ်သီလီၤတၢ်လီၤဆဲးဝံၤမးမၤဝဲလီၤ.

ဖဲတၢ်မၤလၢကပီၤကညီန့ၣ်ထီၣ်သီအမ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ်ကညီဒီးကလုာ်တၢ်ဘျီတၢ်ဘါမနုၤတစံးမၤသကိးဝဲကညီန့ၣ်ထီၣ်သီဖဲသလ့ၤလၢထီၣ်တသီလၢတၢ်လီၢ်ကိးပူၤဒီးပဲၤဒီးတၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညီလီၤ. တၢ်မၤန့ၣ်ထီၣ်သီအဆၢကတီၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢတၢ်မၤဘုမၤဟ့ဝံၤအဆၢကတီၢ်ဒီးဒီးတန့ၣ်ညါပှၤဖဲတၢ်မၤတၢ်ဝံၤဝဲအဆၢကတီၢ်အယိပှၤအါဂၤဟဲၣ်ဖိၣ်ထီၣ်အသးဒီးမၤသကိးဝဲန့ၣ်ထီၣ်သီလီၤ. ကညီဖိလၢအအိၣ်လၢကစၢ်ခိၣ်တဖၣ်မၤဝဲမူးလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်မၤဒုးမၤသံတဖၣ်တုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤလီၤ.

ကညီဖိလၢအအိၣ်လၢတၢ်ပၤခိၣ်တဖၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲတၢ်သံကျံအကရၢလၢအဒုးဝဲကီၢ်ပယီၤအတၢ်ဒုတၢ်အူဒီးကီၢ်မ့ၢ်န့ၣ်အတၢ်ဒုတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဒီးအတၢ်သံကျံ, တၢ်ဒုတၢ်အူအကရၢလၢအဟးဒုးန့ၣ်ဝဲသက့ၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

ကညီစိုလၢအအိၣ်လၢကစၢ်ခိၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးအိၣ်ဒီးတၢ်သံကျဲကရၢတဖၣ်လီၤ.
အဝဲသ့ၣ်ဒုသကိးအူသကိးဝဲကျိၣ်, ပီၤကူ, ဒၢ, ကွဲၤပၣ်နၢၤ, ပံ, စ့ၢ်စံး, တနၢ်,
တယံၤ တဖၣ်ဒီးအုၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲထါတဖၣ်ဖူသဝီမၤမူးတဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ.

○○○○

တၢ်အိၣ်ဘုသိခိၣ်

လၢကစၢ်ခိၣ်ကညီဖိအနူသဝီတနီၤမၤဝဲတၢ်အိၣ်ဘုသိခိၣ်အမူးဝဲလၢနီၤလၢၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်ကူးဘုအဆၢကတီၢ်ဘၣ်ဒီးလၢစးသံၣ်တဖၣ်အပူၤအဝဲသ့ၣ်ကူးန့ၣ်ဝဲပအံၤဒီးဘုတဖၣ်ဒီးကွဲတံၤကွဲတံၤသကိးပှၤလၢသဝီပူၤဒီးဒုးအိၣ်ဒုးအိၣ်တၢ်လီၤ. ဝံၤအလီၢ်ခံကူးက့ၤဝဲဘုလၢအအိၣ်လီၤတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢအဒုးအိၣ်ဆိဝဲဘုဆိတဖၣ်အယိၣ်န့ၣ်ဝဲလၢဘုလၢအအိၣ်လီၤတၢ်တဖၣ်ကဟးထီၣ်အါအဂီၢ်လီၤ. တၢ်ဒုးအိၣ်ဒုးအိၣ်ဘုဆိန့ၣ်ကညီဖိတဖၣ်ကိးဝဲလၢတၢ်အိၣ်ဘုသိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဆံးမ့ၢ်ဒီးဆံးဆၣ်လၢန့ၣ်မ့ၢ်ပှၤကူးဘုအဆၢကတီၢ်လီၤ. ကိးနံၣ်ဒီးတုၤလီၤလၢပှၤကူးဘုအဆၢကတီၢ်ဘၣ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးလၢလၢဟံၣ်ဖိယိဖိဘူးတၢ်တဖၣ်ဟံၣ်ဖိထီၣ်အသးဒီးဒိကန့ၣ်သကိးဝဲဖဲအတၢ်သိၣ်လီၤသီလီၤဒ်အမ့ၢ်မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢအထါတဖၣ်ဒီးတၢ်ကတိၤလီၤဘၢတဖၣ်လီၤ. ပှၤလၢအအိၣ်တဖၣ်သိၣ်လိမၤယုၤပှၤဖိသၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

လၢနီၤဒီးလၢပူၤအဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ပှၤကူးဘုဝံၤဒီးဟံၣ်ဖိက့ၤဘုကဒိၣ်လၢတလုပူၤဝံၤစးထီၣ်ပညဲဘုလီၤ. ဝံၤတၢ်ထၢန့ၣ်လီၤဘုဆူဘုဖိပူၤလီၤ. တချုးပှၤထၢန့ၣ်ဘုဆူဘုဖိပူၤန့ၣ်ပှၤဘၣ်လုၢ်ထီၣ်ဖံဘံၤလၢအမ့ၢ်ဘုအမ့ၢ်ယါမုၢ်လီၤ. မ့ၢ်လၢအလုၢ်ထီၣ်ဝဲအယိၣ်မ့ၢ်လၢ ဝဲလၢဖံဘံၤလၢကဆိၣ်ဂ့ၤဝဲဘုတဖၣ်ဒ်သးမၤဝဲဘုကန့ၢ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်,

ဘုအကလၢတဖၣ်ကဟဲက့ၤဆူဘုဖီပူၤအဂီၢ်ဒီးအိၣ်ဝဲကတူၢ်အဂီၢ်လီၤ. လုၢ်ထီၣ်ဝဲဘုတဖၣ်ဝံၤဒီးဟံၣ်က့ၤဝဲလၢဘုဖီပူၤလီၤ.

ဘုတဖၣ်တုၤမ့ၢ်အတုၤလၢဘုဖီဝံၤဖဲပုၤကစးထီၣ်အိၣ်အိၤန့ၣ်ဘၣ်မၤကဒီးဝဲတၢ်အိၣ်ဘုဖီအမူးန့ၣ်လီၤ. တချုးလၢပုၤမၤတၢ်အိၣ်ဘုဖီအမူးတသီန့ၣ်ဖိသၣ်တဖၣ်ဘၣ်လဲၤဆူပုၤပူၤဒ်သိးကယုဝဲတၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်, တၢ်ဖဲတၢ်ညၣ်အဂီၢ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်လၢအအိၣ်လီၤတၢ်လၢဟံၣ်ဘၣ်မၤသံဝဲထိး, ဆိဒီးထီၣ်ဒုၣ်တနီၤဒ်သိးကအိၣ်ဘၣ်ဝဲလၢခံတနီၤအဂီၢ်ကတၢ်ကတီၤဒီးဖိအိၣ်တုၤအိၣ်ဟံၣ်စၢၤဝဲန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်မိၢ်တဂၤဘၣ်လဲၤဆူဘုဖီဒီးစိုၤန့ၣ်ဝဲဘုပုၤအိၣ်ဝဲကလၢဖဲဘုဖီအနၢၣ်လွံၢ်သနၢၣ်လၢကအိၣ်ဝဲအဂီၢ်လီၤ. ဝံၤဘၣ်မၤပုၤက့ၤတၢ်လီၤလီၤဟံၣ်လၢတၢ်အနၢၣ်လွံၢ်နၢၣ်လၢဘုလၢအထီၣ်စိရီၤထီၣ်လၢတၢ်ခၢၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ဘုလၢအဟံးန့ၣ်ဝဲလၢတၢ်လွံၢ်သနၢၣ်န့ၣ်ဟံဝဲလၢအမ့ၢ်ဘုအသီတဖၣ်လၢအိၣ်လၢဘုဖီပူၤအခၢၣ်စးန့ၣ်လီၤ. ဝံၤလိလီၤဝဲလၢမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

တုၤလၢမ့ၢ်ယုၢ်လီၤအဆၢကတီၢ်ဖိမုၢ်ဖိခါလၢအလဲၤယုတၢ်ဒီးတၢ်လၢၣ်, ကသူဟီၣ်ဘီၣ်တဖၣ်ဟဲက့ၤတုၤဝဲဆူဟံၣ်တစု, အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်စးထီၣ်မၤဝဲတၢ်မၤလၢအဘၣ်မၤဝဲတဖၣ်ပုၤဒီးတၢ်သူၣ်ဖှံသးညီန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဖိဝံၤတၢ်လၢတနၤယီၤအတီၢ်ပူၤန့ၣ်လီၤ. တချုးမ့ၢ်ခံးလီၤအဆၢကတီၢ်ဘၣ်ဟးကွဲပုၤလၢကဟဲအိၣ်ဂီၤအတၢ်အိၣ်လၢအမ့ၢ်အိၣ်လီၤဘုဖီအမူးအဂီၢ်လီၤ.

လၢခံတနီၤဟံၣ်ဖိယီဖိကိးဂၤဟံၣ်ထီၣ်ဂီၤဂီၤဒီးဘၣ်ကတၢ်ကတီၤတၢ်အိၣ်လၢတၢ်အိၣ်မ့ၢ်လီၤအပူၤလီၤ. ဖဲဖုဒီးဘူးတံၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဟဲတုၤတဘျီယီဖိကိးဂၤတချုးဖဲတၢ်အိၣ်လီၤဘုဖီမူးအဆၢကတီၢ်န့ၣ်ကဘၣ်လဲၤကိးဝဲပုၤသူၣ်ကုသးပုၤ (ဖုဖးဒိၣ်) လၢကသိၣ်လီၤသီလီၤဖိလံၤတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

တုၤမ့ၢ်ဖုသးပှၢ်ဟဲတုၤလီၤလၢတၢ်အိၣ်မ့ၢ်အလီၢ်န့ၣ်ပှၢ်လၢအဟဲမူးတဖၣ်ဘၣ်ဟံးန့ၢ်
သကိးတၢ်လီၢ်လီၤ. တချုးတၢ်စးထီၣ်အိၣ်တၢ်အဆၢကတီၢ်န့ၢ်ဖုဖးဒိၣ်ဘၣ်စံးကတီၢ်
တဲန့ၢ်ပၢၢ်တၢ်အိၣ်လီၤဘုဖိအမူးအဂ့ၢ်ဒီးသိၣ်လီၤသိလီၤဖိလံၤတဖၣ်ဝံၤအိၣ်သကိးဝဲ
ယူယူဖိးဖိးဝဲဒီးတၢ်သ့ၣ်ဖုံသးညီလီၤ.

ကညီတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်တမဲးစုတမဲးခိၣ်

တချုးမုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်မၤထီၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်ဖိသၣ်ခွါတဖၣ်တပံၤထီၣ်အယၢ်ကူဒီးမၤတၢ်တမဲးစုတမဲးခိၣ်လီၤ. ပှၤဖိၣ်သၣ်ခွါလၢပျၢၤတဖၣ်ဆဲးတၢ်ကံၣ်ယုလၢအကံၣ်န့ၣ်ခံခီအလီၤလီၤ. ပှၤလၢအိၣ်ဒီးအန့ၣ်အဒုဂၤ, အက့ၢ်ဂ့ၢ်ဂီၤဘၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ဆဲးကံၣ်ဆဲးဝုလၢအကံၣ်န့ၣ်လီၤတဖၣ်မ့ၢ်ဂၤတၢ်တမဲးစုတမဲးခိၣ်ဒီးမုၢ်ကနီၤဖိတဖၣ်ကွၢ်တဖျးမဲၣ်ဘၣ်လီၤ. ပှၤလၢအန့ၣ်အဒုတဂ့ၤ, တဆဲးတၢ်ကံၣ်ယုတဖၣ်ဂၤကလံၣ်တမဲးစုခိၣ်တဘျီအယီၤအမဲၣ်သၣ်ဆဲးဝဲလီၤ.

မ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤ တၢ်တမၤတၢ်တမဲးစုတမဲးခိၣ်အမူးလၢဘၣ်. တၢ်မၤက့ၤဒၣ်ထဲတၢ်အုၣ်ထါတမံၤဇီၤလီၤ. တၢ်အုၣ်ထါအမူးန့ၣ်ပမ့ၢ်စံးလၢမ့ၢ်မုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်အမူးသ့ဝဲလီၤ. အဂၤတမံၤပမ့ၢ်စံးလၢယုအတၢ်အဲၣ်တီၢ်အဂ့ၢ်ယံၤအမူးသ့လီၤ.

ပှၤကညီတဖၣ်မၤထီၣ်အမူးန့ၣ်လၢပယီၤစီၤပၤကိၤဘီၣ်မ့တယါကွံ (ကုန်းဘောင်မင်းတရားကြီး) ပၤတၢ်အစီၤအပှၤကွဲးလံာ်လၢအမ့ၢ်ဟံၣ်သၣ်ဝတံၢ်အူဝဲအထီၣ်အပှၤကွဲးတုၣ်ဝဲ (တကြောမောင်ပြာ၊ ကေလာတောင်ခိုးဝေ၊ ကန်ခြေဦး၊ ဒုဦး-လင်းပြာမြူးတယ်လေး၊ သာထူးတွေ၊ ဝေးမြေတာမှာ၊ ကွာလေကော၊ လေးလေးဟော၊ ဪဩနောက်မူးဝေ၊ ခွန်သံချွေ၊ ရှောက်ကိုင်းမှ၊ ချိုးကဝိုင်း) ဒီးတၢ်အံၤမ့ၢ်အဟံၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အုၣ်ထါအမူးလၢတၢ်ကိးအီၤလၢ “ဩပွဲ” န့ၣ်လီၤ.

စိၤအခဲအံၤပထံၣ်ဘၣ်လၢတၢ်အုၣ်ထါအမူးန့ၣ်တၢ်မၤအီၤဖဲတၢ်ထၢက့ၤပှၤသံအ
ယံၤ, တၢ်အိၣ်ဘုသိခိၣ်အမူး, တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါမူးသ့ၣ်တဖၣ်အမဲၣ်ညါဒီးမူးလၢအ
ဘၣ်ယးဒီးကလုာ်တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတၢ်ရၢလိာ်မုာ်လိာ်တဖၣ်အခါစ့ၢ်ကိးသဝီခိၣ်န့ၣ်တ
ဖၣ်သုးကျဲၤဒီးမၤဝဲလီၤ. ကညီသဝီကိးဖျၢၣ်န့ၣ်ယုထၢထီၣ်ဝဲဖိၣ်သၣ်ခွါအခိၣ်,
မုာ်ကနီၤအခိၣ်တဖၣ်လီၤ. သဝီအတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤမ့ၢ်အိၣ်ဟံၣ်ဖိၣ်ထီၣ်အသးဒီးတီ
ခိၣ်ရိၣ်မဲၤသကိးဝဲလီၤ. လၢပျၢၤဖဲမုာ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်လဲၤဟးဘူၣ်ဟးဘါ
တၢ်လၢတၢ်လီၤယံၤအခါမ့ၢ်လဲၤတၢ်ဘၣ်လၢသဝီတဖျၢၣ်ဖျၢၣ်န့ၣ်အိၣ်ဘုးအိၣ်သါဝဲ
ဖဲန့ၣ်လီၤ. ပှၤသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်တူၢ်လိာ်ဝဲပှၤတမ့ၢ်အယံၤလၢသဝီပှၤဖိၣ်သၣ်ခွါအ
ခိၣ်, မုာ်ကနီၤအခိၣ်တဖၣ်ဘၣ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲၤမုာ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်ဒ်သိးက
တူၢ်လိာ်ပှၤတမ့ၢ်ဒီးရဲတံၤရဲသကိးသ့ၣ်ညါလိာ်သးအဂီၢ်ဘၣ်သုးကျဲၤဝဲတၢ်တူၢ်လိာ်
မုာ်လၢတၢ်ဂဲၤကလံၣ်ဒီးဒီးတၢ်အုၣ်ထါအမူးန့ၣ်လီၤ.

လၢပျၢၤမ့ၢ်လၢမ့ၢ်အူတအိၣ်အယံၤပှၤဆိုးကဲၤထီၣ်မ့ၢ်အူပူၣ်ကမၤန့ၢ်တၢ်ကပီၤအ
ဂီၢ်လီၤ. မ့ၢ်စိၤခဲအံၤပှၤသုက့ၤမ့ၢ်အူဒီးဒိၣ်ဒ်လိမ့ၢ်အူအသိးဒ်သိးကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်
ကပီၤအဂီၢ်လီၤ. ဖဲတၢ်ခဲးလီၤသီအဆၢကတီၢ်ကတဲာ်ကတီၢ်ထီၣ်အသးလၢကတူၢ်
လိာ်ပှၤတမ့ၢ်အဂီၢ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်ယၢ်တၢ်လီၤလၢသဝီအကပၤပျီဖး
လဲၢ်ပှၤဒီးဒါလီၤဝဲလိာ်ဘိတဖၣ်ဒီးပှၤလၢကဂဲၤကလံၣ်ပိာ်မုာ်ပိာ်ခွါကိးဂၤဟံးန့ၢ်
သကိးတၢ်လီၤလီၤ. တချုးအဝဲသ့ၣ်စးထီၣ်ဂဲၤကလံၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်ဒီးသရၣ်လုာ်ထီၣ်
ဟံၣ်ထီၣ်တၢ်လၢကအိးထီၣ်တၢ်ဂဲၤကလံၣ်အဂီၢ်ဒီးပှၤစးထီၣ်ဂဲၤကလံၣ်လီၤ.

ပှၤဂဲၤကလံၣ်ဒီးန့ၣ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲပှၤအနီၢ်ဂံၢ်ကဘၣ်မ့ၢ်တဆံယုဂၤ, ခံဆံလွံၢ်ဂၤ, သၢ
ဆံခံဂၤတဖၣ်စုာ်စုာ်လီၤ. ပှၤလၢဂဲၤကလံၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဟံၣ်အမဲၣ်သၣ်ကမ့ၢ်ကမ့ၢ်
ဒီးဂဲၤကလံၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်မုာ်သးမုာ်အပူၤလီၤ. ပှၤဂဲၤကလံၣ်ဒီးတဖၣ်တၢ်သးဝံၣ်
တၢ်မ့ၢ်ကတၢ်တဆၢဒီးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဘုးဝဲတစီၤဖိလီၤ. တချုးတၢ်သးဝံၣ်တၢ်လၢခံ
တဆၢစးထီၣ်လၢတၢ်ကဂဲၤကလံၣ်အဂီၢ်န့ၣ် တၢ်ဘၣ်စၢၤအဆၢကတီၢ်အိၣ်စ့ၢ်ကိး
ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤ.

ဖဲပှၤဂၤကလံၣ်ဒိတဖၣ်အိၣ်ဘျးအခါလၢကမျၢၢ်တဖၣ်အကျါတဂၤဂၤကကွဲၣ်ပှၤ
လၢအသးဝံၣ်တၢ်မ့ၢ်, အသးဝံၣ်တၢ်ဖျးလၢပှၤဂၤကလံၣ်ဒိအကျါဒီးကကိးထီၣ်ဝဲ
လၢအမံၤဒီးကွဲၣ်သိးကဟဲဂၤကလံၣ်ဝဲလၢကမျၢၢ်တဖၣ်အမဲၣ်ညါလီၤ. ပှၤလၢ
အဘၣ်တၢ်ကိးထီၣ်အမံၤန့ၣ်တၢ်ကဟ့ၣ်အီၤတၢ်ဟ့ၣ်ဒ်အမ့ၢ်မိၢ်ဒီးစ့ယံၤဘး မ့တမ့ၢ်
တဆံလီၤ. ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်တဖၣ်ဝံၤဒီးပှၤလၢအန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်တဂၤကဆၢထၢၣ်
လၢကမျၢၢ်တဖၣ်အမဲၣ်ညါဒီးကကိးထီၣ်ဝဲပှၤဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးဆူကမျၢၢ်တဖၣ်အခါၣ်
သးဒ်သိးကဟဲထီၣ်ဒီးဂၤကလံၣ်ဝဲအဂီၢ်လီၤ. သးဝံၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲထါသးဝံၣ်ဒ်
ကညီဖျါကျိၣ်မ့ၢ်ဝဲ “ဒိကန့ၣ်သကိးတက့ၢ်, ယကသးဝံၣ်န့ၢ်သုတၢ်လီၤ. စဖူယံၤအ
မံၤဘၣ်တၢ်ကိးထီၣ်လံၣ်နမံၤဟူထီၣ်သါလီၤလၢမူးတဘျီအံၤအယိဟဲဆူယအိၣ်လၢ
ကမျၢၢ်တဖၣ်အမဲၣ်ညါတက့ၢ်.”

တၢ်ယုထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးတၢ်သးဝံၣ်ဝံၤတဘျီယီ တၢ်ဒုတၢ်အူတဖၣ်သီၣ်ထီၣ်ဝဲလီၤ.
တၢ်သးဝံၣ်မ့ၢ်ကတၢ်တဆၢဝံၤဒီးတၢ်ဒုဟီၣ်ထွဲထီၣ်အခံလီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိပှၤသး
ဝံၣ်တၢ်ဖျါကိးအိၣ်ဘျးဘၣ်ဝဲတစါလီၤ. တၢ်ဒုသီၣ်မ့ၢ်ကတၢ်တဘျီယီလၢပှၤယုထီၣ်
တၢ်သးဝံၣ်လၢခံတဆၢလၢတၢ်ကသးဝံၣ်ကဒီးအီၤလီၤ. “စဖူယံၤ” ဘၣ်ဟဲထီၣ်
ဂၤကလံၣ်တခီခီသးဝံၣ်တၢ်တခီခီဆူပှၤကိးထီၣ်တၢ်အအိၣ်လၢကမျၢၢ်အမဲၣ်ညါ
လီၤ. ဖဲပှၤကိးထီၣ်ဒီးသးဝံၣ်တၢ်တယုၣ်ဝံၤတယုၣ်ယုၣ်ဒီးတၢ်ဒုတဖၣ်အခါ “စဖူ
ယံၤ” ဘၣ်ဂၤကလံၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ဖဲအဝဲဂၤကလံၣ်အခါပှၤလၢအသး
ဝံၣ်တၢ်တဂၤပတြၢၤအီၤအကလုာ်ကလုာ်လၢတၢ်သးဝံၣ်ဒီးကမျၢၢ်တဖၣ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်
ဟ့ၣ်ဘါအီၤဒီးတၢ်သုၣ်ဖံသးညီလီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးတၢ်ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးခိၣ်ဖးဆူပှၤအဂၤ
လွံၢ်ဂၤယံၤဂၤဝံၤဘၣ်မၤဝဲဒ်သိးပှၤလၢညါတဂၤအသိးလီၤ. ပှၤဂၤကလံၣ်ဒိမ့ၢ်ဝံၤ
တဘျီလၢလၢအဝဲသ့ၣ်မၤဝဲတၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးဒ်အံၤထီၣ်လီၤ.

ဖဲပှၤထၢက့ၢ်တၢ်ယံအမူးန့ၣ်အဆိကတၢ်ပှၤဂၤကလံၣ်ဒိတဖၣ်သးဝံၣ်တၢ်ဒီးဂၤက
လံၣ်ဝံၤပှၤစးထီၣ်မၤတၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤလီၤ. အဆိကတၢ်ဘၣ်ကိးထီၣ်
ဝဲပှၤသံအမံၤဒီးဘၣ်သးဝံၣ်ဝဲတၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးအတၢ်သးဝံၣ်, မ့ၢ်တၢ်မၤတၢ်သ့ၣ်နီၣ်
လၢပှၤသံတဂၤအဂီၢ်လီၤ.

ဖဲပှၤဂဲၤကလံၣ်ဒိတၢ်ချီလှ်လ်ပှၤဂဲၤကလံၣ်ဝံၤအလီၤခံဖိၣ်သၣ်ခွါဒီးမုၢ်ကနီၤတဖၣ်မၤဝဲတၢ်အုၣ်ထါအမူးလီၤ. မုၢ်ကနီၤတဖၣ်ဟံးန့ၢ်တၢ်လီၤဖဲလီၤဘိတဖၣ်အဖိခိၣ်ဒီးဆ့ၣ်နီၤတဂၤဘၣ်တဂၤလီၤ. ဖဲဟံးန့ၢ်တၢ်လီၤအခါမုၢ်ကနီၤဆံးဆံးဖိတဖၣ်တဆ့ၣ်နီၤယုၣ်ဒီးမုၢ်ကနီၤလၢအသးအိၣ်အနံၣ်ခံဆံအကဟိၣ်ကပၤတဖၣ်အကျါဘၣ်. မုၢ်ကနီၤမ့ၢ်ဖဲအါဒီးဘၣ်ဆ့ၣ်နီၤဝဲခံကျိၤ မ့တမ့ၢ် သၢကျိၤလီၤ.

ဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်ဘၣ်တရံးဝဲဟိၣ်မုၢ်လၢအဆ့ၣ်နီၤတဖၣ်ခံဝီ မ့တမ့ၢ် သၢဝီဒီးဘၣ်ကွၢ်ဝဲလၢကဘၣ်ဆ့ၣ်နီၤဒီးဝဲသကိးတၢ်ဒီးမတၤန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ကနီၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးဖဲဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်ဟးတရံးဒီးကွၢ်အဝဲသ့ၣ်အခါပၢ်ဝဲအမဲၣ်သၣ်ပွဲၤဒီးတၢ်နံၤကမ့ၢ်လၢအလီၤအဲၣ်တဖၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ဖဲဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်ဟးတရံးကွၢ်တၢ်ဝံၤဒီးဆ့ၣ်နီၤဝဲဒၣ်လၢပှၤလၢအကွၢ်နီၣ်ဟံးဝဲတဖၣ်အမဲၣ်ညါဝံၤဒီးကတိၤသကိးတၢ်, သံကွၢ်ဝဲမုၢ်ကနီၤအမံၤအိၣ်တၢ်လီၤသဝီမတၤဝံၤမၤသ့ၣ်ညါလိာ်သကိးအသးဝဲလိာ်အသးဘၣ်ယးတၢ်ဒီးတံၤဒီးသကိးအဂ့ၢ်ဒီးဝဲစ့ၢ်ကိးဝဲတၢ်အဲၣ်တၢ်ကွံအဂ့ၢ်လီၤ. တၢ်ဝဲသကိးတၢ်ဒ်သိးတဖၣ်အံၤကညီပှိၣ်တဖၣ်ကိးဝဲလၢချဲၣ်ကွၢ် မ့တမ့ၢ်ချဲၣ်လီၤနံၤလီၤကွၢ်လီၤ. တၢ်ကိးစ့ၢ်ကိးအိၤလၢတၢ်ကတိၤရဲလိာ်သးဝဲနၢၤလိာ်သးလီၤ.

ကညီပှိၣ်အိၣ်လၢကိၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်တဖၣ်အတၢ်အုၣ်ထါအမူးအံၤမ့ၢ်လှ်လ်ထူသနူတခါအသိးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးမုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်ယုဝဲတၢ်အဲၣ်တီအမူးလီၤ. တၢ်မၤထါအလုာ်အလၢအံၤပှၤသးပှၤတဖၣ်မၤဝဲဒ်မုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်တဂၤဒီးတဂၤကထံၣ်လိာ်စံးကတိၤဘၣ်တၢ်လၢတၢ်သဘျ့အပူၤဒီးကယုဝဲအသးသမူအတံၤသကိးလၢအဘၣ်သးဝဲတဖၣ်အဂီၢ်လီၤ.

တၢ်ကတိၤသကိးတၢ်လၢအကိးဝဲလၢချဲၣ်ကွၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဝဲသကိးတၢ်တုၤဖးဖိမ့ၢ်, ဒီးစးထီၣ်ဖးဖိမ့ၢ်တုၤလၢမ့ၢ်ဆ့ၣ်မ့ၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကဘၣ်စးထီၣ်အံၣ်အုၣ်ထါလၢအကိးဝဲလၢ “ဆယိမိ” န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိပှၤလၢအ

တဲတၢ်ယံၣ်, ထီထီၣ်တဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်အိၣ်ဖျိဖျိသၣ်ခွါအဂၢၤတဂၢၤ, ခံၣ်, သၢဂၢၤလၢအအိၣ်ဘျးဒီးအိၣ်တဖၣ်ဟံၣ်ဘၢအမဲၣ်လၢယၣ်လုး မ့တမ့ၢ် တၢ်ထွါမဲၣ်ဒီး ဟ့ၣ်ပလီၢ်လၢထါၣ်အမ့ၢ် “ဝု, အခုဘၣ်အခါဘၣ်ဝုဘျးဒီးခါလီၤန့ၣ်လီၤကွၢ်” န့ၣ်လီၤ. အခိပညီမ့ၢ်ဝဲ “ဝု, တၢ်ဆၢကတီၢ်ဘၣ်လံ. သုတဲသကိးတၢ်တဘျးဒီးဘၣ်ခါ” လီၤ. ဖဲမုၢ်ကနီၤ မ့တမ့ၢ် ဖိၣ်သၣ်ခွါခံၣ် မ့ၢ်အံၣ်အုစိဝဲလၢထါတယံၣ်တဘျးခံၣ်သၢဘျီဒီးပိၣ်ခွါလၢအတဲသကိးတၢ်အကလံၤထီတဖၣ်ဝဲၤဆၢထၢၣ်ဟးကွံာ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

မုၢ်ကနီၤတဖၣ်လၢအဆုၣ်နီၤရဲၣ်လီၤအသးတဖၣ်စ့ၢ်ကိးအဆၢကတီၢ်ဘၣ်လၢကဘၣ်မၤသကိး “ဆယိမိ” အယိအိၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်အသးခံၣ်တဖျိၣ်သၢဂၢၤတဖျိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်စ့ၢ်ကိးဟံၣ်ဖျိၣ်အသးခံၣ်တဖျိၣ်သၢဂၢၤတဖျိၣ်ဟံၣ်ဘၢအမဲၣ်ဒီးယၣ်လုးမ့တမ့ၢ် တၢ်ထွါမဲၣ်ဒီးဘၣ်စးထီၣ်မၤဝဲတၢ်သံကွၢ်လၢထါတဖၣ်လၢမ့ၢ်မတၢ်အဲၣ်ဒီးမၤထါဒီးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်ကနီၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးသ့ၣ်ညါဝဲလၢဖိၣ်သၣ်ခွါဖဲလဲၣ်တဖျိၣ်အဲၣ်ဒီးမၤထါဒီးအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. မုၢ်ကနီၤဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကိးကဘၣ်စးဆၢဝဲမ့ၢ်ပှၤမၤထါဒီးအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လံၤခါတအိၣ်လံၤခါလီၤ.

ဖဲမုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်တချုးဆုၣ်နီၤမၤသကိးထါဒီးဘၣ်န့ၣ်မၤစိလိာ်အသးဒီးထါလၢပှၤလၢအစီၤစုၤလိာ်အသးဒီးအိၣ်တဖၣ်လၢမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးမၤသကိးထါဒီးအဝဲသ့ၣ်ခါလီၤ. သံကွၢ်စးဆၢလိာ်အသးတဂၢၤတဘျီဝံၤတုၤမ့ၢ်တဖုဒီးတဖုဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲလၢကမၤသကိးထါဒီးလဲၤဆုၣ်နီၤဝဲလၢတဂၢၤဒီးတဂၢၤအမဲၣ်ညါဝံၤမၤသကိးထါန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါအဂၢၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးဆုၣ်နီၤဝဲမဲၣ်သကိးမဲၣ်ဒီးမၤသကိးထါလၢအိၣ်ဒီးအဒီးအဖိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အုၣ်ထါန့ၣ် တၢ်တမၤအိၣ်တပယုာ်ယီၤဘၣ်. တၢ်အုၣ်သကိးထါလၢအိၣ်ဒီးအဒီးအဖိၣ်တခီခီ, တဲသကိးတၢ်တခီခီန့ၣ်လီၤ. မုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတနီၤနီၤတမၤထါဘၣ်ဒီးတဲသကိးတၢ်ဒီးတဲနၢၤလိာ်အသးတုၤမ့ၢ်ဆုၣ်တစုလီၤ.

တၢ်မၤတၢ်သံကွၢ်စံးဆၢလၢထီတဖၣ်အိၣ်ဒီးအဒီးအဖီၣ်န့ၣ်ကညီပိၣ်တဖၣ်ကိး
ဝဲလၢ “မၤဖံဒိလိာ်သး” န့ၣ်လီၤ. ဝဲတၢ်မၤထီတဖၣ်န့ၣ်မိၣ်သၣ်ခွါမုၢ်ကနီၤတဖၣ်အိၣ်
ဝဲအဖုတဆံတုၤလၢတဆံယဲၤဖုလီၤ. ပုၤလၢမၤထီတဖၣ် ပုၤတူၢ်လိာ်အီၤလၢ မိာ်,
သဘျုၣ်, ပအံၤဒီးညၣ်ယုတၢ်အိၣ်တၢ်အိတဖၣ်လီၤ. ပုၤလၢအမၤထီတဖၣ်မၤဝဲဒီး
အိၣ်ဝဲတခီဒိတနၢညါလီၤ.

တဘျီတခီၣ်မုၢ်ကနီၤမိၣ်သၣ်ခွါတနီၤလၢအမၤထီသ့တဖုဒီးတဖုတဟ့ၣ်လိာ်သး
အယၢ်ဘၣ်. မၤဝဲတုၤလၢမုၢ်ဟဲထီၣ်တစုလီၤ. မ့ၢ်လၢမၤဝဲတကတၢ်ဒီးဘၣ်အယံ
ပုၤလၢအတီၣ်ခိၣ်ရိၣ်ဝဲတၢ်မၤထီတဖၣ်ဟ့ၣ်ပုၤမၤထီတဖၣ်လၢခိၣ်ဖးလၢအမ့ၢ်စ့
ယဲၤဆံ မ့တမ့ၢ် တကယၤမးဒီးပုၤမၤထီတဖၣ်မၤကတၢ်ဝဲလီၤ.

ပုၤလၢမၤထီတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒီး အကလုာ်အထီၣ်အလီၤ, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤမတၢ်န့ၣ်ဟ်
ပနီၣ်ယၢ်ဝဲ, အိၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢကဘၣ်မၤဝဲဒ်လဲၣ်တဖၣ်လီၤ. ဒ်သီးတၢ်အ
နၢၤအယၢ်ကအိၣ်အဂီၢ်မၤဝဲဒ်တၢ်ဘျုးအသီးလီၤ. ပုၤသးစၢ်လၢအစးထီၣ်မၤဝဲထီ
တဖၣ်ဖဲအမၤဝဲတသ့ဒီးဘၣ်အဆၢကတီၢ်မၤဝဲဖဲအတၢ်သ့အိၣ်ဒီးအီၤ, ဟ်အက
လုာ်အထီၣ်အလီၤစ့ၢ်ကိးတသ့ဒီးဘၣ်အယံတချုးမုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ဟ်ကတီၢ်ဝဲလီၤ. မ့မ့ၢ်
ပုၤလၢအမၤထီလၢအစၢ်နီၤခံဖုသၢဖုအိၣ်တၢ်ဒီးမၤသကိးဝဲထီလၢအကီတဖၣ်လၢ
အိၣ်ဒီးအဒီးအဖီၣ်တကတဘျီန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤထီယုာ်ဒီးတၢ်သးဝံၣ်န့ၣ်ဟ်ပနီၣ်ဝဲအိၣ်လွံၣ်ကလုာ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အမံၤတဖၣ်
တၢ်ကိးလၢပိာ်ကျိၣ်လီၤ.

၁. “ယုၤန့ၣ်ဖူ” မ့ၢ်ထီလၢ အသံကွၢ်စံးဆၢကျူလိာ်သးအခိၣ်န့ၣ်
၂. “ယုၤန့ၣ်ဖါနူ” မ့ၢ်ဝဲတၢ်သးဝံၣ်ထီဘၣ်လးန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်ယံတၢ်လၢ
၃. “လိခဲၣ်မး” မ့ၢ်ဝဲထီဘၣ်လးတၢ်ဘျုးတၢ်ဘါဒီး
၄. တၢ်သးဝံၣ်ဘၣ်လးဘျုးဒီးတၢ်ဘါအဂ့ၢ်တဖၣ်လီၤ.

ထါလွံၣ်ကလုာ်လၢအဖီခိၣ်န့ၣ်တချုးတၢ်စးထီၣ်ပြၢအီၤန့ၣ်မ့ၢ်ကပြၢလိာ်အသးလၢ
ထါၣ်လဲၣ်တကလုာ်န့ၣ်ကဘၣ်သံကွၢ်စံးဆၢလိာ်သးလၢထါလီၤ. တုၤမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်
န့ၣ်လီၤအသးလၢကမၤဝဲၣ်လဲၣ်တကလုာ်ဒီးဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးလိာ်အသးဒီးစး
ထီၣ်ပြၢသကိးဝဲလီၤ. တဖုန့ၣ်စးထီၣ်သံကွၢ်ဝဲတၢ်ကတိၤခူသ့ၣ်တဖုန့ၣ်ဒီးအိၣ်လီၤ
ဝဲတၢ်တဖုစ့ၢ်ကိး ဘၣ်စံးဆၢက့ၤဝဲၣ်န့ၣ်အသိးလီၤ. တဘျီဘျီပုၤလၢအသ့တဖုမၤ
ဝဲတၢ်သံကွၢ်ကွၢ်ကွၢ်ကူကူလၢအလီၤဆီတဖုအယိပုၤလၢအိၣ်တၢ်တဖုစံးဆၢ
က့ၤအီၤတဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးဝဲလီၤ. ဖဲတုၤလၢအခါဝဲန့ၣ်ပုၤပိာ်မုၢ်သးပုၤလၢ
အစၢ်နီၤတဖုသိၣ်လိမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်ဒ်သိးကဘၣ်စံးဆၢက့ၤဝဲၣ်လဲၣ်လီၤ. တၢ်
အံၤမ့ၢ်ဒၣ်တဖုဒီးတဖုမၤကွၢ်လိာ်သးအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်လီၤ.

တၢ်မၤထါအမူးန့ၣ်ပစံးလၢမုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖုယုအတၢ်အဲၣ်တီသ့လီၤ. မ့ၢ်
မူးလၢမုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖုဝဲသကိးဘၣ်တၢ်လၢတၢ်သဘျူ. တသးထီၣ်လိာ်
သး, တမဲာ်ဆုးလိာ်သး, ဝဲတၢ်အဲၣ်အဂ့ၢ်ဖျိဖျိဖျါသ့ဝဲအယိလီၤ. မိာ်ပာ်တဖု
စ့ၢ်ကိးပျဲအဖီလၢကလဲၤမၤသကိးဝဲထါလၢတၢ်သ့ၣ်ခုသးခုဒီးဆီၣ်ထွဲစ့ၢ်ကိးလၢက
မၤဝဲလီၤ. မိာ်ပာ်လၢအဖီမုၢ်ခိၣ်တၢ်ဂ့ၤတဖုအမဲာ်သၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. ဖဲမုၢ်ကနီၤတ
ဖုမၤထါဒီးန့ၣ်ညါဝံၤဟဲက့ၤဆူအဟံၣ်န့ၣ်မိာ်ပာ်တဖုသံကွၢ်ဝဲအဖီလၢမ့ၢ်အဝဲ
ဘၣ်တၢ်ဒီးမတၤ, အမိာ်အဟံၣ်အမံၤ, ဝဲတၢ်ဒီးပုၤပွဲၤဂၤအဂ့ၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဂၤဒီး
တဂၤအတၢ်ဟံၣ်သးအိၣ်ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်ရဲၣ်ပျိပျိလီၤ.

ဖဲတၢ်စူၤခါအဆၢကတီၢ်ပုၤကွံာ်ဒီးတုၤယီၤဆူတၢ်ယီၤထီၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ်ပုၤမၤဝဲဒၣ်
ထါတဘျီဘၣ်တဘျီလီၤ. ဖဲကူးဘုဝံၤတချုးတၢ်စူၤလီၤအဆၢကတီၢ်တုၤယီၤအခါ
န့ၣ်ဘၣ်ဖဲမုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖုအတၢ်ဖဲတၢ်မၤချုးအယိဖဲအမၤသကိးဝဲထါ
တဘျီလၢလၢပုၤမုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါလၢအအိၣ်လၢသဝီဘူးတၢ်တဖုဟဲမၤသကိး
ဝဲထါယုယုပွဲၤဒီးတၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညီလီၤ.

တၢ်မၤထါမ့ၢ်ထူသနူတခါလၢပုၤတစီၤဘၣ်တစီၤယုထါဝဲအတၢ်အဲၣ်တီအမူးန့ၣ်
လီၤ. ယုထါသကိးဝဲဖဲအဘၣ်အသးလၢတၢ်သဘျူအပူၤသ့လီၤ. မုၢ်ကနီၤလၢအ

ဒိၣ်တၢ်ဂ့ၤတဖၣ်အမၢ်ဂ့ၤ, အမံၤဟူသၣ်ဖျါအသိးဖိၣ်သၣ်ခွါလၢအဒုၣ်အဒုၤတၢ်
ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အိၣ်, တၢ်ထူးတၢ်တီၤအိၣ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးအမံၤဟူသၣ်ဖျါဝဲလီၤ.

မုၢ်မဆါတနံၤအံၤတၢ်မၤထါအမူးန့ၣ်တၢ်တမၤတၢ်တမဲးစုခိၣ်လၢၤဘၣ်. ဖဲတၢ်ဂဲၤ
ကလံၣ်ဒိဝံၤ, ဒိတယုၢ်ဒီးတယုၢ်အဘၢၣ်စၢၤတၢ်မၤတၢ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဖးဝံၤစးထီၣ်တဲ
သကိးတၢ် (ချဲၣ်က့ၣ်) မ့တမ့ၢ် (ချဲၣ်လီၤနံၤလီၤက့ၣ်) လီၤ. ဖဲဖးဖီမုၢ်အဆၢကတီၢ်မၤ
သကိးဝဲထါလၢအအိၣ်ဒီးအဒိးအဖိၣ်တုၤမုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်တစုလီၤ.

ကညီပျိုလာအကဲ “တူဂ်ဝှ်” အစၢတဖၣ်အတၢ်တုတ်ဖျီ

ပှၤကညီဖိတဖၣ်ဖဲအယုထၢအသးသမူအတံၤသကိးန့ၣ်ယုထၢဝဲဖဲအကစၢဒ်ဝဲအတၢ်ဘၣ်သးသ့လီၤ. မိၢ်ပၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ယုထၢန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်တလိၣ်ဘၣ်သၢပျၢၤန့ၣ်ဂ့ၢ်လိၣ်ဝဲသ့လီၤ. ဖိတဖၣ်စ့ၢ်ကိးမ့ၢ်ယုထၢအသးသမူဖဲဒ်အသးသန့က့တချုးဖျီအသးယုအခွဲးလၢမိၢ်ပၢ်တဖၣ်အအိၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤဘၣ်လိၣ်ဖိတဖၣ်အတၢ်သဘျုးဒီးမိၢ်ပၢ်အတၢ်ပၤတၢ်ဆှၢခံခါဒ်သိးကလဲၤဘၣ်ထွဲလိၣ်အသးထွဲဘၣ်ထွဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အယိပကထံၣ်ဘၣ်လၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုတဖၣ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီအထူသန့န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢအလူၤထီၣ်ခ့ၣ်ခါအဆၢကတီၢ်ချုးဝဲဂ့ၤဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

သးစၢ်တဖၣ်ညီန့ၢ်ထံၣ်လိၣ်အသးလၢတၢ်မၤထၢအမူးဒီးသ့ၣ်ညါလိၣ်အသးဒီးတဆိဘၣ်တဆိကဲထီၣ်ဒီးတၢ်အံၤတိန့ၣ်လီၤ. ခံခီယၢ်ဘးက့ၤဝဲဘၣ်အမိၢ်အပၢ်တဖၣ်ဒီးမိၢ်ပၢ်တဖၣ်မ့ၢ်ဘၣ်အသးတခီသ့ၣ်မ့ၢ်နံၤဖးမ့ၢ်သီလၢကဖျီအသးအဂီၢ်လီၤ. လၢပျၢၤဒ်တၢ်ကတိၤအိၣ်တ့ၢ်ဝဲလၢကညီပျိုကျိၣ် “မုၢ်အကွဲးခါသၣ်ဆံ” အသးပိၢ်မုၢ်တဖၣ်အသးမ့ၢ်အိၣ် ၂၅ နံၣ်ဒီးပိၢ်ခါအသးမ့ၢ်အိၣ် ၃၀ မးဖျီအသးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်စၢ်ခဲအံၤအဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ဘၣ်လၢကဖျီအသးဒီးဖျိဝဲသ့လီၤ.

ကညီပျိုလာအမ့ၢ် “တူဂ်ဝှ်” အစၢတဖၣ်မ့ၢ်အိၣ်လၢတၢ်လီၢ်ယံၤဒီးအဲၣ်ဒီးဖျီအသးဘၣ်ဆၣ်ပဲက့ၤဆူ “တူဂ်ဝှ်” မ့ၢ်တတုၤဘၣ်န့ၣ်ကဘၣ်ပျဲလီၤပှၤကညီဒီးမၤအဝဲ

ဘၣ် “တူၣ်ဝဲ” သရၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအချုးဝဲတနံၤန့ၣ်ကဘၣ်ဟဲက့ၤဆူ “တူၣ်ဝဲ”
ဒီးကဘၣ်မၤဝဲၣ်လှ်လံာ်ထူသနူအတၢ်မၤအိၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တမၤဝဲၣ်အံၤဘၣ်
န့ၣ်န့ၣ်လၢ “တူၣ်ဝဲ” ကအိၣ်လိးအီၤဒီးကထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲတမံၤမံၤလၢအ
ဟံၣ်ပူၤယီၤပူၤန့ၣ်လီၤ. အဒိ, နၢ်ဝဲလၢကဘၣ်တၢ်ဆူးတၢ်ဆါ, မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်ကဟး
ဂီၤ, ဖိလံၤတဖၣ်အိၣ်တဆူၣ်, အခိၣ်န့ၣ်ယၢဒီးကအုးအးဒီးပျၢၣ်ဝဲသ့န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါခံၤမ့ၢ်ပာ်လီၤအသးလၢကဖျိအသးလံၤန့ၣ်ပိာ်ခွါကကိးထီၣ်
အသကိးစၢၤဒီးကလဲၤဆူပိာ်မ့ၢ်အဟံၣ်လၢဖးဖိမ့ၢ်ဒီးကဘၣ်မၤဝဲ “အွါဒိၣ်ဖၣ်(နိ)”
လၢအမ့ၢ်တၢ်န့ၣ်လီၤဒီးအထူသနူန့ၣ်လီၤ. ပိာ်ခွါဖိတနီၤမဲၣ်ဆုးသ့အယီၤအသကိး
တဖၣ်ဘၣ်ဒုးအီၤအီၤသံးဒီးမၤဆူၣ်အီၤလၢကန့ၣ်လီၤဆူပိာ်မ့ၢ်အဒီးန့ၣ်လီၤ. ဖဲအ
န့ၣ်လီၤဆူပိာ်မ့ၢ်ဒီးဝံၤအလီၤခံကဘၣ်လဲၤထံၣ်ပိာ်မ့ၢ်အမိၢ်အပၢ်ဒီးတဲလၢအဝဲ
သ့ၣ်ခံၤအဲၣ်ဒီးဖျိအသးဒီးမ့ၢ်လၢဝဲလၢကအဲၣ်လိာ်အသးဒီးအိၣ်သကိးတစၢ်သးဒီး
ကဘၣ်အၢၣ်လီၤအီၤလီၤဝဲအသးလၢမိၢ်ပာ်တဖၣ်အမဲၣ်ညါန့ၣ်လီၤ.

တချုးဖျိအသးစၢၤသီန့ၣ်ပုၤသဝီဖိတဖၣ်ကဟဲမၤစၢၤသကိးတလးမူးဒ်အဟံၣ်ဖိယီ
ဖိတဖၣ်အသိးလီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်မ့ၢ်ကနီၤသၢဆံဖိသၣ်ခွါသၢဆံအခိၣ်တဖၣ်က
ရၢကရိးဖိးသကိးမၤသကိးတၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်မၤသကိးတၢ်လၢအကြးမၤဝဲဒီး
တဲနံၤတဲအ့သကိးတၢ်ဒီးမ့ၢ်တၢ်လၢအမ့ၢ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအဖျိအသးအမ့ၢ်နံၤန့ၣ်ကဘၣ်လဲၤဆူ “တူၣ်ဝဲ” တၢ်ဘါအလီၤဒီးကဘၣ်စးထီၣ်
ကတၢ်ကတီၤအသးလၢဂီၤခိသၢန့ၣ်ရံၣ်န့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်ကတၢ်ကတီၤဝဲယီၤသၣ်
ခံပျၢၣ်လၢပိာ်ခွါကလဲၤစိာ်အဂီၢ်ဒီးသဘျုၣ်, သဲးသၣ်, ညါသူး, ထူၣ်တဖၣ်တၢ်က
ထၢန့ၣ်အီၤလၢအဲးခိၣ် (နၢ်ကမ့ၢ်) အပူၤလၢပိာ်မ့ၢ်ကလဲၤစိာ်အဂီၢ်ဒီး ပအံၤဟု, သ
ယီကမ့ၢ်, ပုၤ, မ့ၢ်တီၢ်ပံာ်, ကနဲယီးဒီးဖိသပူၣ်ဒုးတဖၣ်လီၤ. (ကနဲယီးန့ၣ်တၢ်
တဘၣ်ပွၤအီၤလၢဖျါပူၤဘၣ်. တၢ်ကဘၣ်မၤန့ၣ်အီၤလီၤ.)

ဖဲမုၢ်ဆၣ်ထီၣ်န့ၣ်လဲၤသကိးဝဲဆူ “တူဝ်ဝံ” ယုၣ်ဒီးအသကိးမုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါ
တဖၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ဖုံသးညီအပူၤလီၤ. တလးမူးပိၣ်ခွါကဘၣ်လဲၤစိၣ်ယီၤသၣ်ခံ
ဖျါဒီးပိၣ်မုၢ်ကဘၣ်လဲၤစိၣ်အဲးခိၣ် (နၢ်ကမ့ါ) လၢတၢ်ဘိၣ်ဘၢအီၤလၢတၢ်ကံး
ညၢ်ဝါန့ၣ်လီၤ. တလးမူးပိၣ်မုၢ်ပိၣ်ခွါကဘၣ်ကၢဆုကူဆုကၢကညီန့ၣ်လီၤ. ဖိၣ်
သၣ်ခွါလၢသဝီအဂၤတဖျါညီန့ၣ်ဟဲ “တူဝ်ဝံ” အကဝိကပၤဒီးမၤအုန့ၣ်လိာ်
ကွဲတလးမူးလီၤ. တနံၤအံၤမ့ၢ်နံၤလၢတၢ်ဖျါအမုၢ်နံၤအယိတလးမူးတဖၣ်တဘၣ်
သးထီၣ်တဘၣ်. ဒ်တလးမူးပိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢအၢန့ၣ်တဲးဝဲအသိးတလးမူးပိၣ်ခွါမုၢ်
တဂ့ၢ်န့ၣ်ကတိၤတုၣ်ဒ့ၣ်ဝဲအကလုာ်ကလုာ်လီၤ. ဖဲပှၤတဂၤမၤအုန့ၣ်တၢ်န့ၣ်အဂၤတ
ဖၣ်ကနံၤသကိးဝဲဝါဝါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲအလဲၤတုၤဆူတၢ်ဘါလီၢ် (နးအိၣ်တၢ်အလီၢ်) အခါတၢ်ပိၣ်ဝဲတၢ်လၢအကဘၣ်
မၤဝဲဒီး “တူဝ်ဝံ” သရၣ် (နတ်ဆရာ) တဖၣ်လီၤ. “တူဝ်ဝံ” သရၣ်ကဟံး
ထီၣ်ဝဲယီၤသၣ်အဂ့ၢ်တဖျါဝံအိးဝဲအဖံးဘၣ်ဝံမၤဖျိဝဲအခိၣ်ဒီးလူလီၤဝဲလၢတၢ်
လီၢ်လၢအကြၢးလူလီၤဝဲတဖၣ်ဒီးထုကဖၣ်သၣ်ကမဲၤတၢ်လီၤ. ကဘၣ်ဟံးထီၣ်ဝဲ
အဲးခိၣ်ဒီးထၢန့ၣ်ဝဲသဲးသၣ်, သဘျုၣ်, ညါသူး, ထူၣ်, သယံ, ကနဲယီးဒီးပအံ
တဖၣ်ဆူလီၤခီလၢအအိၣ်ဟံးစၢၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ပှၤနီၢ်ဒီးမၤဝါခံၤမ့ၢ်ကဘၣ်စိၣ်ထီၣ်
ဝဲလီၤခိၣ်န့ၣ်ဝံ “တူဝ်ဝံ” သရၣ်ကဘၣ်ထုကဖၣ်န့ၣ်တၢ်လၢအဂီၢ်လီၤ. ဝံအလီၢ်
ခံကဘၣ်ဒ့ၣ်ထီၣ်ကနဲယီးပနဲတၢ်သၢဘိန့ၣ်လီၤ. တလးမူးပိၣ်မုၢ်ပိၣ်ခွါကဘၣ်
ဟံးထီၣ်ဝဲတမ့ၤအဒုဒီးစုၣ်လီၤဝဲလၢသယံထံအပူၤဒီးကဘၣ်တဆုဝဲဆူတူဝ်ဝံ
ယိၣ်အအိၣ်သၢဘျီစုၣ်စုၣ်လီၤ.

တကတီၢ်ယီၤကဘၣ်လဲၤဝဲဆူယိၣ်အမဲၣ်ညါတၢ်အၢၣ်လီၤသးအလီၢ်ဒီးတလးမူးခံ
ဂၤကဘၣ်ဒ့ၣ်ထီၣ်မုၢ်အူလၢကနဲယီးပနဲတၢ်ဒီးအၢၣ်လီၤအီၤလီၢ်အသးလီၤ.
ကဘၣ်ဟ့ၣ်လုာ်ထီၣ်စ့ၢ်ကိး “တူဝ်ဝံ” သရၣ် လၢတၢ်လုာ်ထီၣ်ဒီးစ့ၢ်သံးန့ၣ်လီၤ.
တလးမူးတနီၤနီၤဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိးပှၤလၢအထုကဖၣ်ဆိၣ်ဂ့ၢ်န့ၣ်အီၤတၢ်တဖၣ်လၢ

စုတကတဘးလီၤ. တၢ်ဖျိသးဒ် “တူၣ်ဝှံ” အသိးန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤဝံၤအိၤတချးမ့ၢ် ထူၣ်န့ၣ်လီၤ.

တချးဟးထီၣ်လၢယိၣ်န့ၣ်တလးမူးပိၣ်ခွါကဘၣ်တရံးဝဲယိၣ်သၢဘျီဒီးကဘၣ် ပြဲဝဲယိၣ်ဒီးပအံ, ပုၤလၢတၢ်ကျဲကျိယုၣ်အိၤဒီးသယိန့ၣ်လီၤ. ဖဲအပြဲဝဲဒ်န့ၣ်အခါ ကဘၣ်ပြဲဝဲတုၤအတုၤလၢယိၣ်သးဒၤမ့ၢ်အိၣ်တၢ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤတဖၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒၤ လွဲဖိတဖၣ်ဒီးအကလုာ်မ့ၢ်သိၣ်န့ၣ်အဖိတဖၣ်သးဝံၣ်တၢ်ကမ့ၢ်. မ့ၢ်ဟးတရံးယိၣ်ချ ချန့ၣ်အဖိတဖၣ်ကမၤအသးပုၤပုၤဆွါဆွါဒီးမ့ၢ်ဟးတရံးဝဲကယိကယိန့ၣ်ကဖိအ လံၤတဖၣ်ကမၤအသးယၢၤရၤယၢၤတုၤလီၤ.

အဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်အံၤဝံၤခဲလၢၣ်ဘၣ်ဆၣ်ဖျိအသးတဝံၤဒီးဘၣ်. ကဘၣ်လဲၤကဒီး ဝဲဆူ “တူၣ်ဝှံ” ယိၣ်လၢမိၢ်ပၢ်ခံခီယၢ်ဘးတဖၣ်ဘူၣ်ထီၣ်ဘါထီၣ်တ့ၢ်ဝဲလၢကဘူၣ် ထီၣ်ဘါထီၣ်ဝဲအဂီၢ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကီးဒီး “တူၣ်ဝှံ” သရၣ်လၢကထုကဖၣ် သၣ်ကဝဲၤန့ၣ်တၢ်လီၤ. ဖဲအလဲၤအၢၣ်လီၤအီၤလီၤအသးဝံၤကဘၣ်လဲၤဆူချၢၣ်လၢ မိၢ်ပၢ်ဖဲတဖၣ်ဘါတ့ၢ်ဝဲအစၢ်စၢ်ဒီးဘူၣ်ထီၣ်ဘါထီၣ်ဝဲလီၤ. ကဘၣ်စၢ်တရံးဝဲချၢၣ် ဒီးလုၣ်ဖျုၣ်ဝံၤဘါထီၣ်ဝဲဒီးတၢ်လုၢ်ထီၣ် (ကန်တော့ပွဲ) သၢခါန့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်လဲၤတၢ်အဆိဆိဘၣ်ဆၣ်တဟ်ဝဲလၢအမ့ၢ်တၢ်လီၤဘျးအလီၢ်ဘၣ်. မုၢ် ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါတဖၣ်လဲၤသကိးယုၣ်တၢ်အယိတဲနံၤတဲအ့တၢ်မုၢ်ဒိၣ်မးလီၤ. ပိၣ် မုၢ်ပိၣ်ခွါသးပုၤတနီၤစ့ၢ်ကီးလဲၤပိၣ်အဝဲသ့ၣ်ခံလၢကတိခိၣ်ရိၣ်မဲတၢ်အဂီၢ်လီၤ. ဖဲအဟဲက့ၤလၢကျဲန့ၣ်ပုၤလၢအိၤသံးသ့တဖၣ်အိၤသကိးဝဲသံးဒီးဂဲၤကလံၣ်ဂဲၤက ဟံၣ်သကိးဝဲလီၤ. တလးမူးပိၣ်မုၢ်ဟဲက့ၤလၢကျဲဟဲက့ၤစိၣ်ယုၣ်ဒီးအဲးခိၣ် (နၢ်ကမျိ) အယိပုၤလၢအဲၣ်ဒီးအိၣ်သဘျုၣ်တဖၣ်ယုၣ်အိၣ်သဘျုၣ်လၢအအိၣ်လီၤ.

ဖဲတလးမူးပိၣ်မုၢ်ပိၣ်ခွါက့ၤတုၤဆူဟံၣ်န့ၣ်ပုၤတြီယာ်ပျံၤတဆိဘၣ်တဆိတုၤဆူမံ ဒၤဒီးယုစု (ခဲဖိုး) လီၤ. တၢ်ကဘၣ်လဲၤခီဖျိပျံၤတဖၣ်အဂီၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဝဲစုဖဲတၢ် သးမံအိၤသ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်ယုစုဒ်အံၤန့ၣ်တၢ်တဘၣ်သ့ၣ်ဒိၣ်သးဖျိးဘၣ်.

ဖဲအဟဲက့ၤတုၤလၢဟံၣ်ပူၤဒီးတလးမူးပိၣ်မုၢ်ပိၣ်ခွါကဘၣ်အိၣ်သကိးမ့ၤလီၤ.
မုၢ်ကနီၤဖိၣ်သၣ်ခွါလၢအအိၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ်လၢလၢပဲၤပဲၤခံၣ်စုၣ်စုၣ်အိၣ်သကိး
မ့ၤဒီးအဝဲသ့ၣ်လီၤ. တချုးအိၣ်မ့ၤတလးမူးပိၣ်မုၢ်ဒီးတလးမူးပိၣ်ခွါကဘၣ်ဟ့ၣ်
ဒူးအိၣ်လိာ်အသးတဂၤသၢမိၣ်စုၣ်စုၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အိၣ်မ့ၤဝံၤမးပှၤအဂၤတဖၣ်က
ဘၣ်အိၣ်မ့ၤလီၤ.

ဖဲမုၢ်နၤအဆၢကတီၢ်တလးမူးပိၣ်မုၢ်ဒီးပိၣ်ခွါဘါထီၣ်မိၢ်ပၢ်ခံၣ်ယၢ်ဘးလီၤ. မိၢ်ပၢ်
မ့ၢ်တအိၣ်လၢသၢပျၢၤတခီကဘၣ်ဟံးထီၣ်သံး, သဘျုၣ်, လုၢ်လၢ်ထူၤသနူၤအဖိတ
ဖၣ်ဒီးကဘၣ်ကွၢ်ဆူမုၢ်ထီၣ်တကပၤဒီးဘါထီၣ်အမိၢ်အပၢ်ဝံၤကဘၣ်ကွၢ်ဆူကလံၤ
ထံးဒီးဘါထီၣ်အဖဲအဖုတဖၣ်လီၤ. ဝံၤအလီၢ်ခံၣ်ပိၣ်မုၢ်ပိၣ်ခွါခံၣ်ဂၤကဲထီၣ်နီၢ်ဒိမၤဝၤ
လံၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တုတၢ်ဖျိလၢကစၢ်ခိၣ်

တၢ်ဖျိန့ၣ်တၢ်ကိးစ့ၢ်ကိးအိၤလၢတၢ်အိၣ်မူးလီၤ. ကညီဖျိလၢအအိၣ်လၢကစၢ်ခိၣ်တဖၣ်မၤဝဲတၢ်အိၣ်မူးလၢ်လၢထူသနူအမူးအသိးလီၤ. တချုးဖျိသးတလးမူးပိၣ်ခွါကဘၣ်ယုဝဲစၢ်တလီၢ်ပၢ်အသိးဒီးတလးမူး ပိၣ်မုၣ်ကဘၣ်ယုစ့ၢ်ကိးဝဲစၢ်တလီၢ်ပၢ်န့ၣ်လီၤ. တလးမူးပိၣ်ခွါဒီးအသကိးတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ကိးအိၤလၢ “ဖိဝါ” ဒီးတလးမူးပိၣ်မုၣ်ဒီးအသကိးတဖၣ်န့ၣ်တၢ်ကိးအိၤလၢ “ဖိသူ” လီၤ.

တချုးဖိဝါတဖၣ်လဲၤဆူဖိသူအသဝီန့ၣ်ကဘၣ်မၤသံဝဲထိးတဖၣ်လၢတလးမူးပိၣ်ခွါဟံၣ်ဒီးကွၢ်ဝဲအသဒံၤတဂ့ၤလီၤ. အသဒံၤမ့ၢ်ဂ့ၤမးဖိအိၣ်သကိးဝဲထိးအဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖဲဟါလီၤခိၣ်န့ၣ်ဖိဝါတဖၣ်လဲၤဆူဘျီၣ်ဒီးအိၣ်သကိးဝဲတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တဖၣ်ဝံၣ်ဝံၣ်ဘဲဘဲပွဲၤဒီးတၢ်သူၣ်ခုသးခုလီၤ. အိၣ်မ့ၢ်ဝံၣ်ဒုသကိးဝဲတၢ်ဒုတၢ်အူဒီးသးဝံၣ်သကိးတၢ်လီၤ.

ဖဲမ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဖိဝါတဖၣ်ကူထီၣ်ကၤထီၣ်ဆုကူဆုကၤကညီတဖၣ်ဒီးလဲၤသကိးဝဲဆူဖိသူအဟံၣ်ပွဲၤဒီးတၢ်သူၣ်ခုသးခုလီၤ. အတၢ်လဲၤကျဲဒီးတဘိဒုတၢ်အူတၢ်ပွဲၤဒီးတၢ်သးဖုံလီၤ. တချုးတုၤဆူတလးမူးပိၣ်မုၣ်အဟံၣ်န့ၣ်စၢ်တလီၢ်ပၢ်မၤပှၤအိၣ်ကတီၢ်ခဲလၢၣ်ဝံၣ်မၤဝဲဖိဝါတဖၣ်ဘိးကၢ်သ့ၣ်ဒုတဂၤတဒုလီၤ. ဝံၣ်ဟဲဟ့ၣ်ဝဲစၢ်တလီၢ်ပၢ်သ့ၣ်ဒုတဂၤတဒုဝံၣ်ထၢန့ၣ်ဝဲလၢမိခွးပူၤလီၤ. စၢ်တလီၢ်ပၢ်ဂံၢ်ဝဲသ့ၣ်ဒုတဖၣ်ဝံၣ်တီၢ်နီၣ်ဝဲဖိဝါခဲလၢၣ်အနီၣ်ဂံၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဝံၤစၢ်တလိၢ်ပၢ်မၤထီၣ်ဒီးသိၣ်လီၤသီလီၤဖိဝါတဖၣ်လၢမ့ၢ်လဲၤတုၤလၢတလးမူးဟံၣ်
မုၢ် (ဖီသု) အသဝိန့ၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဆိးဒဲလဲၣ်, ကဘၣ်တဲတၢ်ဆဲးဆဲးလၢလၢ, အိၣ်
ဂၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်အဂီၢ်လီၤ. တဲၤဒဲန့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံသံကွၢ်ကဒါက့ၤဝဲ “နၢ်ဟူခါ”
သၢဘျီဒီးဖိဝါတဖၣ်စ့ၢ်ကိးကဘၣ်စံးဆၢကဒါက့ၤဝဲ “နၢ်ဟူ” သၢဘျီတိတိလီၤ.
ဝံၤဒုထီၣ်တၢ်ဒုတၢ်အူ, အူထီၣ်ကွၢ်ဒီးလဲၤသကိးဆူဖီသုအသဝိလီၤ.

ဖဲဘူးကတုၤလၢဖီသုအသဝိန့ၣ်တလးမူးဟံၣ်မုၢ်အသိၣ်မ့ၢ်တဖၣ်ဟဲသကိးအဲၤသ့ၣ်
လီၤ. အဲၤသ့ၣ်သံကွၢ်သံဒီးလိာ်အသးလၢထီၣ်ဒီးဟ့ၣ်ဒုးအီၤဖိဝါတဖၣ်ထံအိၣ်ဒီး
သံးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲလဲၤတုၤဆူသဝိပူၤပုၤလၢအုၣ်ထီၣ်သ့ၣ်ဂ့ၤဂ့ၤတဖၣ်ကဘၣ်လဲၤထီၣ်ဆူဘျီပူၤခံ
ဂၤတဆိလီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်ဒဲသိးတသဝိဒီးတသဝိကမၤလိာ်အသးလၢထီၣ်အဂီၢ်လီၤ.
လၢဘျီပူၤန့ၣ်တၢ်ဟံၣ်လီၤတလးမူးဟံၣ်မုၢ်အကျိၣ်တဖျါဒီးပီၤကူတဖျါလီၤ.
ပီၤကူအကလုာ်အိၣ်န့ၣ်ဒီးတခါန့ၣ်တမၤလီၤဝဲဒီးကျိၣ်အကလုာ်ဘၣ်. မ့ၢ်လၢဖိဝါ
အကျိၣ်ပုၤလၢအဒုပီၤကူသ့တဂၤကဘၣ်မၤလီၤထီၣ်ဝဲပီၤကူအကလုာ်လီၤ. တလး
မူးဟံၣ်ခါတဘၣ်လဲၤဆူတလးမူးဟံၣ်မုၢ်အဟံၣ်တဘျီယီၤဘၣ်. ကဘၣ်လဲၤအိၣ်ဟံၣ်ဝဲ
လၢတလးမူးဟံၣ်မုၢ်အစၢ်တလိၢ်ပၢ်အဟံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကဘၣ်လဲၤစိၣ်ဆိဟံၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢတၢ်ကဘၣ်သုအီၤလၢတၢ်ဖျါအဂီၢ်လီၤ.
တၢ်ပိးတၢ်လိတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲစ့ ညၣ်အဘၣ်, စ့ညၣ်ကိၣ်လိၣ်, ထံဖဲၣ်, ခိၣ်ဖျါ, ဖီလုာ်
ဝါ, နံၣ်လွံာ်ဘၣ်, ဆုပျီဆုကညီခံဘၣ်, ဖဲဂီၤတပျါဒီးအံၤသၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ. က
ဘၣ်ထၢန့ၣ်လီၤဝဲတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်အံၤဆူကတုၤအပူၤလီၤ. ဝံၤမၤဝဲဟံၣ်မုၢ်ဖိလၢ
အအိၣ်ဒီးအမိၢ်အပၢ်ခံဂၤလၢကတၢ်ဝဲထီၣ်ဝဲကုၤန့ၣ်ဒီးစၢ်တလိၢ်ပၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲထီၣ်
ပုၤလၢအဘၣ်ယးတဖၣ်ဒီးလဲၤထီၣ်ဆူတလးမူးဟံၣ်မုၢ်အဟံၣ်လီၤ.

ဖဲအတုၤဆူဟံၣ်ဖီခိၣ်အခါဘၣ်ယုၤဝဲကိာ်လဲၤတဘျီလၢကထၢန့ၣ်လီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤ
တဖၣ်လၢထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲမၤန့ၣ်ဝဲကိာ်လဲၤဖးဒိၣ်တဘျီအခါယုၤဝဲပုၤလၢတလးမူးဟံၣ်

မုၣ်တခိကထာန့ၣ်လီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်လၢကီၢ်လဲၣ်ပူၤဒီးမၤယုၣ်ဝဲဒီးထီၣ်န့ၣ်လီၤ. အဆိကတၢ်အရၢဒိၣ်လၢတၢ်ကဘၣ်ထာန့ၣ်လီၤဆိစ့ညၣ်အဘၣ် မ့တမ့ၢ် အကိၣ်လိၣ်န့ၣ်လီၤ. ဝံၤကဘၣ်ယုၣ်ဝဲဖိလှ်ဝါလၢထီၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲအမၤန့ၢ်ဖိလှ်ဝါန့ၣ်ကဘၣ်စၢထီၣ်ဝဲလၢစီၤတလီၢ်ပၢ်အခိၣ်တဘိဒီးတလးမူးပိၣ်မုၣ်အခိၣ်တဘိလီၤ.

ဖဲမၤတၢ်အံၤဝံၤလဲၣ်ဒီးစီၤတလီၢ်ပၢ်ကလဲၤဆူဘျီၣ်ပူၤဒီးညိၣ်န့ၢ်အလုၢ်အလၢ်အိၣ်ဝဲအသိးသဆၣ်ထီၣ်ဝဲဟံၣ်ကိးဖျၢၣ်လၢသဝီအပူၤဒီးသိးကဟဲစိၣ်မ့ၢ်တခွးဒီးကသူတခွးစ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲပူၤဟဲစိၣ်မ့ၢ်ဒီးကသူတဖၣ်န့ၣ်စီၤတလီၢ်ပၢ်ကကံၢ်ကွၢ်မ့ၢ်ဒီးကသူတခွးတဖၣ်လီၤ. မ့ၢ်တခွးကသူတခွးမ့ၢ်ပွဲၤန့ၣ်စးထီၣ်အိၣ်သကိးဝဲလီၤ.

ဖဲပူၤကမျၢၢ်တဖၣ်အိၣ်မ့ၢ်အခါစီၤတလီၢ်ပၢ်လၢခံၣ်နီၤယၢ်ဘးကဘၣ်တိသ့ၣ်ဖးဝဲထိးအခိၣ်တဖျၢၣ်ခံၣ်လၢအခါသးတိတိလီၤ. ကဘၣ်ပၢ်လီၤမ့ၢ်ဖဲတၢ်ခါသးဒီးစီၤတလီၢ်ပၢ်ခံၣ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဒုးအိၣ်လိၣ်သးမ့ၢ်ယၢ်နီၤန့ၣ်လီၤ. ပူၤအဂၤတဖၣ်စ့ၢ်ကိးဘၣ်မၤဒ်န့ၣ်အသိးလီၤ.

ဖဲပူၤဂီၢ်မုၢ်အိၣ်မ့ၢ်လၢဘျီၣ်ဝံၤဒီးကဘၣ်မၤသံကဒီးထိးအသိတန့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်ကွၢ်ကဒီးဝဲမ့ၢ်ထိးအသးဂ့ၤတဂ့ၤဒါန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်ကဘၣ်ကိးပသူထီၣ်ဒ်အမၤန့ၢ်တၢ်အသိးလီၤ. တကတီၢ်ယီၤစီၤတလီၢ်ပၢ်ခံၣ်ကဘၣ်ဖျၢၣ်လိၣ်အမဲၣ်ဒီးထိးသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်ဒိၣ်တဲာ်ဝဲထိးခံၣ်ကူၢ်ဒီးကူၢ်တဲာ်ဝဲထိးအစုခံၣ်ဝံၤလဲၤစၢလီၤဝဲလၢဆါယုၣ်ဝဲတလးမူးပိၣ်မုၣ်အဟံၣ်တၢ်ကစီၤခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်မၤသံထိးဝံၤအလီၢ်ခံၣ်ပူၤကမျၢၢ်တဖၣ်လဲၤအိကဒီးသံးလၢတလးမူးပိၣ်မုၣ်အဟံၣ်လီၤ. အဆိကတၢ်တလးမူးပိၣ်ခွါဘိလီၤသံးတခွးဒီးအိဝဲတစးဝံၤဟ့ၣ်အိဝဲတလးမူးပိၣ်မုၣ်လီၤ. ဘိလီၤကဒီးဝဲအသိတခွးဝံၤတဘျီအံၤအိဝဲအါအါဒီးဟ့ၣ်ဒုးအိတလးမူးပိၣ်မုၣ်တစးလီၤ. တုၤလၢအိသံးန့ၣ်တလးမူးပိၣ်မုၣ်တဟံၣ်ဖျါထီၣ်အသးဒီးဘၣ်. ဖဲသံးဘူးကလၢကတၢ်ဘိလီၤသံးအလီၢ်ခံၣ်ကတၢ်တဘျီန့ၣ်ကဘၣ်ဘိလီၤဝဲခွး

ပွၤပွၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအိၣ်သံးဝံၤအလီၢ်ခံစၢ်တလီၢ်ဟံၣ်ကဘၣ်ထုကဖၣ်သၣ်ကမဲၤ, ဆိၣ်ဂ့ၤ ဆိၣ်ဝါဝဲတလးမူးန့ၣ်လီၤ.

အိၣ်သံးဝံၤအလီၢ်ခံတၢ်ခံးလီၤဒီးစၢ်တလီၢ်ဟံၣ်က့ၤဆူဘျီၣ်ဒီးသိၣ်လီၤသီလီၤဖိၣ်သၣ် ခွါတဖၣ်လၢထါဒ်အံၤ “ဟဲက့ၤထီၣ်မံလၢဘျီၣ်, ဟဲက့ၤထီၣ်မံလၢစၢ်, ပိာ်မုၢ်လၢ ဒၢး, ပိာ်ခွါလၢဘျီၣ်, ထီၣ်မံပှၤဖိတဂ့ၤ, ထီၣ်မံပှၤမါတဂ့ၤ, ဟဲက့ၤထီၣ်ခဲလၢာ်ခဲ ဆုတက့ၢ်.”

ဖဲဖးဖိမုၢ်တချုးဆီအိၣ်အိၣ်န့ၣ်လၢတလးမူးပိာ်မုၢ်အဟံၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤသံဆီမိာ်ဆီ ဖါခံဘၣ်ထဲဒဲအဆူၣ်, ထုးထီၣ်ဝဲအဆူၣ်ဒီးချီဝဲဒီတဘျီန့ၣ်လီၤ. ဖဲဆီအိၣ်အိၣ်အ ခိၣ်ထံးတဘျီန့ၣ်တလးမူးပိာ်မုၢ်ကဘၣ်စးထီၣ်အိၣ်ဝဲဆီညၣ်ဒီးမ့ၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲအိၣ် ဝဲဝံၤတမိန့ၣ်ပှၤဟံးန့ၣ်ကွံာ်အတၢ်အိၣ်လီၤ. ဖဲပိာ်မုၢ်အိၣ်ဆီချီဒီးမ့ၤဝံၤအလီၢ်ခံအဝဲ ကဲထီၣ်ဟံၣ်ကစၢ်မုၢ်လီၤ. ဖဲတၢ်မၤကညီလုာ်လၢထုသန့တဖၣ်အခါဟံၣ်ကစၢ်မုၢ် တဖၣ်ဘၣ်တိခိၣ်ရိၣ်မဲဝဲလီၤ.

ဖဲမုၢ်ဆုၣ်ထီၣ်န့ၣ်ဖိဝါတဖၣ်ကဘၣ်က့ၤဆူဟံၣ်ဆူယီဆူအနုသဝီန့ၣ်လီၤ. ကဘၣ် ချီကဒီးဝဲဆီခံဘၣ်လၢကအိၣ်ဝဲလၢကျဲအဂီၢ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ်ကဘၣ်ထၢန့ၣ်လီၤ ဝဲအံသၣ်တဘျီ, သံးတပီၤ, သံးခိၣ်ထံတပီၤဒီးမ့ၤဖးဒိၣ်တဘျီစုာ်စုာ်ဆူကုအသီ ဖးဒိၣ်တဒုအပူၤလီၤ. တချုးဖိဝါတဖၣ်ဟးထီၣ်လၢသဝီ ပူၤန့ၣ်ကဘၣ်အိၣ်သကိး ဝဲသံးဒီးပှၤသဝီဖဲန့ၣ်တဖၣ်လၢတၢ်လီၤဖးအဂီၢ်လီၤ. က့ၤစိာ်ဝဲထိးခိၣ်လၢအမၤ သံဝဲလၢမဟါတဖျါဒီးထိးအစုခံလၢအဘျးလီၤဝဲလၢတလးမူးပိာ်မုၢ်အဟံၣ် လီၤ. ဖဲလဲၤတုၤလၢကျဲအဘၣ်စၢ်ဒီးအိၣ်ဘျးအိၣ်သါလၢထံကျိန့ၣ်ဒီးအိၣ်သကိး ဝဲတၢ်အိၣ်လၢကုဖးဒိၣ်အပူၤလီၤ. တချုးအိၣ်တၢ်အိၣ်ဒဲးဝဲသ့ၣ်လၢခံဘၣ်ထၢ န့ၣ်လီၤတၢ်အိၣ်တခါတစဲးဒီးထုကဖၣ်သၣ်ကမဲၤတၢ်လီၤ. ဟံၣ်လီၤတုၤဝဲသ့ၣ်လၢ တဘျီလၢကျဲလၢအက့ၤဆူတလးမူးပိာ်မုၢ်အဟံၣ်အဖိခိၣ်ဝံၤဒီးစးထီၣ်က့ၤကဒါ ဆူဖိဝါအသဝီလီၤ.

ဖဲဖိဝါတဖၣ်က့ၤတုၤအသဝီန့ၣ်ဘၣ်လဲၤဆိဝဲဆူဘျီၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢဖိသူတဖၣ်က
ဟဲဟးလၢအသဝီအသိဘၣ်ဟဲက့ၤကတၢၢ်ကတိၤတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲတဖၣ်လီၤ. ဖဲဖိဝါ
တဖၣ်ဟဲက့ၤအခါတလးမူးဟိၣ်ခွါအိၣ်တ့ၢ်လၢတလးမူးဟိၣ်မုၢ်အသဝီလီၤ. တလး
မူးဟိၣ်ခွါဒီးပှၤသဝီဖိတနီၤလဲၤဆူပှၤပှၤလဲၤဒဲးတၢ်ဒီးတၢ်လၢတဖၣ်ဒီးအိၣ်သကိး
ဝဲဝဲလဲၤဆူတလးမူးဟိၣ်မုၢ်အဟံၣ်လီၤ.

တယံာ်ဘၣ်စိတလီၢ်ပၢ်ကရၢကရိထီၣ်ပှၤနူသဝီဖိတဖၣ် (ဖိသူ) တဖၣ်လၢကလဲၤ
ဆူတလးမူးဟိၣ်ခွါအသဝီလီၤ. တလးမူးဟိၣ်ခွါလဲၤဟိၣ်ကဒါက့ၤဖိသူတဖၣ်အခံဘၣ်
ဆၣ်တလးမူးဟိၣ်မုၢ်ဘၣ်အိၣ်တၢ်လၢဟံၣ်လီၤ.

ဖိဝါတဖၣ်ကတၢၢ်ကတိၤအသးလၢကတုၢ်လီၢ်ဖိသူတဖၣ်ဂ့ၤဂ့ၤလီၤ. ဖဲဖိသူတဖၣ်
ဟဲတုၤန့ၣ်တုၤလီၢ်ခိၣ်ဆၢဝဲဝဲအုၣ်ထါသံကွၢ်သံဒီးလီၢ်သးဝဲၤအိၣ်သကိးသံးန့ၣ်
လီၤ. ဖဲအတုၤဆူသဝီဒီးဒူးအိၣ်ဒူးအိၣ်ဝဲဝဲဖိသူတဖၣ်ဘၣ်မံလၢဘျီၣ်တနၤလီၤ.

ဖဲမုၢ်ဆ့ၣ်ထီၣ်ဖိသူတဖၣ်ဘၣ်က့ၤဆူအသဝီလီၤ. တချုးက့ၤလဲၤအိၣ်သကိးဝဲသံး
ဒီးဖိဝါတဖၣ်လၢတၢ်သုၣ်ဖဲသးညီအပူၤဝဲတချုးလီၤဖးလီၢ်အသးန့ၣ်အုၣ်ထါဒီး
မၤလီၢ်အသးတခါဒီးတခါန့ၣ်လီၤ. အဒိ, ဖိဝါတဖၣ်ကတဲဝဲ, “နမ့ၢ်က့ၤတုၤနလီၢ်
မံ, သုတတဲအၢနလီၢ်ခံ, နမ့ၢ်က့ၤတုၤနလီၢ်ဒါ, သုတသးပှၤနီၣ်ဘၣ်ယၤ” ဒီးဖိသူ
တဖၣ်ကတဲဆၢက့ၤဝဲ, “ယမ့ၢ်က့ၤတုၤယလီၢ်မံ, ဒါလီၤချီၣ်ပှၤဘၣ်နမံ, ယမ့ၢ်က့ၤ
တုၤယလီၢ်ဒါ, ဒါလီၤချီၣ်ယၤထီၣ်ဘၣ်နၤ” န့ၣ်လီၤ.

ဖဲဖိသူတဖၣ်ကက့ၤန့ၣ်ဖိဝါတဖၣ်ကဘၣ်ကတၢၢ်ကတိၤလီၤဝဲကုတဒုၣ်ဖိသူတဖၣ်
ကတၢၢ်ကတိၤန့ၣ်အိၣ်အသိးလီၤ. ဖဲဖိသူတဖၣ်ဟဲတုၤလီၤလၢကျဲဖးဖိအခါအိၣ်သ
ကိးဝဲတၢ်အိၣ်ပဲၤဒီးတၢ်သုၣ်ဖဲသးညီလီၤ.

ဖဲအဟဲက့ၤတၢ်လၢအသဝီၣ်န့ၣ်အိၣ်သကိးသံးဝံၤအိၣ်မ့ၤလီၤ. ဖဲဟါလီၤခိၣ်န့ၣ်လဲၤဆၢ
က့ၤဝဲတလးမူးပိၣ်ခွါဆူတလးမူးပိၣ်မုၢ်အဟံၣ်လီၤ. ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤတလးမူး
ပိၣ်မုၢ်ဘၣ်လီၤ. အဆုၣ်မိၢ်ဝါဒီးကၤထီၣ်ဆုၣ်မိၢ်သူ ဒီးန့ၣ်ဒီးဟံၣ်ဖျါထီၣ်အသးလီၤ.
စးထီၣ်ဖဲန့ၣ်ပုၤခံၤကဲထီၣ်နီၢ်ဒီးမၤဝဲလံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပျိုတဖၣ်အတၢ်ကွဲဝံကွဲကလၢကံၤစုအမူး

ကညီပျိုတဖၣ်အတၢ်ကွဲဝံကွဲကလၢကံၤစုအမူးန့ၣ်အိၣ်ဝဲသၢကလုာ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ကံၤစုကွဲကလၢ, တၢ်ကံၤစုဖဲလၢယုဒီးလၢနွံအဆၢကတီၢ်ဒီးတၢ်ကံၤစုဖဲတၢ်တုတၢ်ဖျိအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကံၤစုန့ၣ်တၢ်ကိးအီၤလၢတၢ်ကိးကလၢဘၣ်ဆၣ်တမ့ၢ်ထဲတၢ်ကိးကလၢတခါဇၢဘၣ်. ဖဲပှၤတဂၤအကလၢဟးဒီးတၢ်ကိးကွၢ်အကလၢအခါတၢ်ကံၤန့ၣ်အစုဘၣ်ဆၣ်တၢ်ကံၤစုကိးဘျီဒီးန့ၣ်တမ့ၢ်တၢ်ကိးပှၤအကလၢဘၣ်. ပကဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကံၤစုအမူးအိၣ်သၢကလုာ်ဒ်လၢအသိးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကံၤစုကွဲကလၢ

ပှၤကညီပျိုတဖၣ်န့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ကလၢအိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤကညီအနီၢ်ခိန့ၣ်အိၣ်သယံလိာ်အသးဒီးအကလၢန့ၣ်လီၤ. ဖဲပှၤလၢအသးဆံးသ့တနီၤနီၤထံၣ်ဘၣ်တၢ်လီၤပျံလီၤဖုးအခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ကလုာ်လၢအလီၤပျံလီၤဖုးအခါမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အသးပံၤဒီးတၢ်ပျံဟဲန့ၣ်လီၤလၢအသးပူၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်အဝဲအသးဒီးဝဲဒီးဝဲထီၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်အီၤတမ့ၢ်ဘၣ်အယံယဲၤလီၤဖျံၣ်လီၤဒီးတၢ်ခါလီၤဘၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်န့ၣ်အယံတၢ်ကိးကွၢ်ပှၤတဂၤန့ၣ်အကလၢဒ်သိးကအိၣ်ဆူၣ်ထီၣ်ကဒါကွၢ်အဂီၢ်လီၤ. အတၢ်ပညိၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲကထၢန့ၣ်လီၤန့ၣ်ကွၢ်ပှၤလၢအကလၢဟးတဂၤအကလၢန့ၣ်လီၤ.

မုၢ်ဟါလီၤတချုးမံအဆၢကတီၢ်ပုၤလၢကကိးကွၢ်တၢ်ကလၢဖိၣ်ထီၣ်ဝဲနီၣ်ဒီးကွၢ်တဘျုးဒီးတီၢ်ဝဲယီၣ်ခိၣ်ထံးလၢအိၣ်လၢဟံၣ်ဖိခိၣ်တကပၤတီးတီးတီးကဖိလီၤဒီးကိးကွၢ်ဝဲအကလၢဒ်အံၤလီၤ. “ပြုကလၢဟဲကွၢ်, ဟဲကွၢ်ဆူဟံၣ်ဆူယီ, ဟဲကွၢ်အိၣ်ဒီးနမိၢ်, ဟဲကွၢ်အိၣ်ဒီးနဟံ, ဟဲကွၢ်အိၣ်ဒီးနဒိပုၢ်ဝဲ, ဟဲကွၢ်ဆူဟံၣ်ကိးဂၤဒီး, တဘျုးလဲၤအိၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ခိၣ်တဂ့ၤ, တဘျုးနၢ်ပျုၤစီၤစၢၤစီၤတဂ့ၤ, ဟဲကွၢ်အိၣ်လၢဟံၣ်မုၢ်မုၢ်ခုၣ်ခုၣ်ပွဲၤဒီးတၢ်သ့ၣ်ခိၣ်သးခုတက့ၢ်. ပြုကလၢဟဲကွၢ်, ဟဲကွၢ်.”

ဖဲအတဲတၢ်ဝံၤအလီၤခံလဲၤဝဲဆူဖျၢ်ကပူၤအဝဲတြိခိၣ်ထိးဒီးတီၢ်ဝဲလၢနီၣ်ဒီးကွၢ်ကယီၤကယီၤဒီးကိးကွၢ်ကလၢဒ်ဖဲမကၢ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ဝံၤတရံးယီၤအသးဆူအဖိအလံၤတဖျၢ်အအိၣ်ဒီးသံကွၢ်ဝဲ, “ကလၢန့ၣ်ဂၤဟဲကွၢ်လံၤခါ.” ဒီးအဖိတဖျၢ်စံးဆၢကွၢ်ဝဲ, “ကလၢန့ၣ်ဂၤဟဲကွၢ်တုၤလၢ်လံၤ.”

အကလၢကဟဲကွၢ်တုၤအဂီၢ်ဘၣ်ကိးဝဲသၢနၤတီတီလီၤ. လၢခံတဂီၤကဘျုးကတဲကတီၢ်ဟံၣ်စၢၤဝဲတီလီၤတဘျုးလၢအသ့ဝဲလၢတၢ်လုၢ်ထီၣ်ဟံၣ်ထီၣ်တၢ်အဂီၢ်ဝံၤကဘျုးထၢနၢ်လီၤဝဲမ့ၤန့ၣ်စီၤ, ဖိန့ၣ်ဒု, ပအံၤန့ၣ်ဘိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကဘျုးထၢနၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ကံးညၢ်အဝါဒီး ထံတခွးလၢတီလီၤဝဲန့ၣ်အပူၤလီၤ.

ဝံၤစးထီၣ်ကံၢ်န့ၣ်ဝဲပုၤလၢအကလၢဟးတဂၤန့ၣ်အစုလီၤ. လၢအစုခံခိအပူၤထၢန့ၣ်ဝဲမ့ၤတဖျၢ်, ပအံၤဘၢဒီးဖိသၢဒုဝံၤကဘျုးဟံၣ်ဆၢခိၣ်လီၤလၢ်အစုဒုဒုဒီးယုၢ်လီၤဟံၣ်အီၤဘျုးဘျုးန့ၣ်လီၤ. ပုၤသးပုၤခံဂၤကဘျုးဟံးန့ၣ်ဝဲပျုၤဝါတဂၤတဘိလၢကကံၢ်န့ၣ်ဝဲအစုအဂီၢ်လီၤ. ကဘျုးမၤဘၣ်စီၣ်ဝဲပျုၤခံဘိအံၤလၢထံဝံၤကဘျုးမၤဝဲဒ်သိးအတြၢ်လီၤကွၢ်ဝဲတၢ်ဆူးတၢ်ဆါတဖျၢ်ဝံၤစးထီၣ်ကံၢ်န့ၣ်ဝဲအစုလီၤ. ပုၤကံၢ်န့ၣ်စုတဂၤကံၢ်စုတခိခိရူးထါဒ်လၢ်တခိခိလီၤ.

“ပြုကလၢဟဲကွၢ်, ဟဲကွၢ်ဆူဟံၣ်ဆူယီ, ဟဲကွၢ်အိၣ်ဒီးနမိၢ်နဟံ, ဟဲကွၢ်အိၣ်ဒီးနဒိပုၢ်ဝဲ, ဟဲကွၢ်ဆူဟံၣ်ကိးဂၤဒီး, တဘျုးလဲၤအိၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ခိၣ်တဂ့ၤ, တဘျုးလဲၤအိၣ်လၢတၢ်သံကစၢ်တဂ့ၤ. တဘျုးနၢ်ပျုၤစီၤစၢၤစီၤတဂ့ၤ, တဘျုးနၢ်စ့ၢ်ကိး

မုၣ်ဃါခိးချၢၣ်လၢအလံၣ်အလီအိၣ်တၢ်ဆူၣ်တဖၣ်အကလုာ်တဂ့ၤ. ဟဲက့ၤဆူဟံၣ်တက့ၢ်. ကိၤဒဲကစၢ်ဒီးချၢၣ်ပျၢ်အသိးတက့ၢ်. အ့ၣ်သ့ၣ်ဖးကစၢ်တဖၣ်ဒီးအ့ၣ်ထီၣ်တဲာ်ထးတဖၣ်တက့ၢ်. ဟဲက့ၤအိၣ်လၢဟံၣ်ပွဲၤဒီးတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချၢဒီးတၢ်ဂံၢ်တၢ်ဘါတက့ၢ်. ပြုကလၢဟဲက့ၤ, ဟဲက့ၤ.”

ပှၤသးပှၤလၢအကွဲန့ၢ်ပှၤကလၢခံၣ်ဖီၣ်ထီၣ်ပှၤလၢအကလၢဟးကွံာ်တဂၤအစုတဂၤတခီဝံၤကံာ်တရံးဝဲပှၤစုလၢအထွဲတခီသၢဝီဝံၤစၢတၢ်န့ၢ်ဝဲလီၤ. ကဘၣ်တံာ်တဲာ်ဝဲပျံလၢအအိၣ်လီၤတဲာ်တခီတစဲးဝံၤကဘၣ်စီၢ်ပံၤန့ၢ်ဝဲမ့ၤ, ပအံးဒီးဖိတဂၤတစဲးဝံၤကဘၣ်တီၣ်ထီၣ်ဝဲလၢပှၤကလၢဟးတဂၤအခိၣ်ဖိခိၣ်လီၤ.

“ပြုကလၢဟဲက့ၤ, ဟဲက့ၤဟဲက့ၤအိၣ်ဒီးပှၤတုၤလၢနခိၣ်သုတဖၣ်ဝါဝဲဒဲပျံလၢနခိၣ်သုဖိခိၣ်တက့ၢ်.”

တၢ်ကိးက့ၤကလၢအတၢ်မၤန့ၣ်တၢ်လီၤတတီၤဒီးတတီၤလီၤဆီလိာ်အသးလီၤ. တၢ်လီၤတနီၤန့ၣ်ဟံးန့ၣ်လီၤတိလိသ့ၣ်တဘျီဒီးထၢန့ၣ်လီၤမ့ၤစှီၤ, ဖိ, ပအံးဘၢဒီးဟံးလီၤန့ၣ်ဝဲပျံဝါဖးထီတဘိလၢတၢ်ခၢၣ်သးန့ၣ်လီၤ. ပျံတခီန့ၣ်ကဘၣ်ဟံးလီၤစဲၤဝဲလၢတိလိအချၢန့ၣ်လီၤ. ဝံၤကဘၣ်လဲၤစီၢ်ဝဲတိလိသ့ၣ်အံၤဆူပှၤလၢအကလၢဟးတဂၤဖုးတ့ၢ်ဝဲ, မ့တမ့ၢ် လီၤယံၤတ့ၢ်ဝဲအလီၤန့ၣ်လီၤ. ကဘၣ်ယံၤတဲာ်ဝဲပျံလၢအလီၤစဲၤလၢတိလိအချၢလၢမ့ၣ်အူဝံၤကိးန့ၣ်က့ၤဝဲအကလၢလီၤ. မ့ၣ်အူမ့ၢ်အိၣ်ပျံလၢတိလိပူၤန့ၣ်န့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ကလၢဟဲက့ၤလံၣ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၣ်အူမ့ၢ်တအိၣ်တခီန့ၣ်ဝဲလၢကလၢတဟဲက့ၤဒဲဘျီဒီးကဘၣ်မၤကဒီးဝဲတဝီဘၣ်တဝီတုၤကလၢဟဲက့ၤတစုန့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤတနီၤတခီ, လဲၤဝဲဆူပှၤလၢအကလၢဟးတဂၤဖုးတ့ၢ်ဝဲ, မ့တမ့ၢ် လီၤယံၤတ့ၢ်ဝဲအလီၤဝံၤလဲၤဟံးလီၤစ့ညၣ်တဘျီလၢအထီထူၣ်န့ၣ်လီၤ. စ့ညၣ်မ့ၢ်တလီၤယံၤဒီးအိၣ်လၢအထီထူၣ်န့ၣ်န့ၣ်ဝဲလၢကလၢဟဲက့ၤလံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လီၤတနီၤလဲၤဆူတၢ်လီၤအံၤဒီးဟံးလီၤကွၢ်ဆီဒိၣ်လၢအထီထူၣ်န့ၣ်လီၤ. ဆီဒိၣ်မ့ၢ်တလီၤယံၤမ့ၢ်

အိပ်ဒီးအလီလီနဲ့ဟ်ဝဲလတ်ကလဟဲကွဲလံဒီးမ့လီယံတခီနဲဝဲလတ်ကလဟဲကွဲဒီးဘဉ်လီၤ. တၢ်သ့တဖန်အံၤမ့ကညီပျိုတဖန်အလုၢ်အလံၤလၢအကိး ကွၢ်ပုၤလၢအကလဟးတဂၤအကလၢန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကံၢ်စုဝဲလၢဃုဒီးလၢနွံအဆၢကတီၢ်

ဝဲအတုၤလၢယိးအဆၢကတီၢ်ကညီပျိုတဖန်မၤတၢ်ကံၢ်စုဒီးတၢ်ကိးကလၢဒီသဝီန့ၣ်လီၤ. တမၤသကိးဝဲတဘျီယီၤခဲလၢဘဉ်. ဟံၣ်ဖိယီၤဖိတဖန်ဒီးတဖန်ဘဉ်ယုထာဝဲမ့ၢ်န့ၣ်သီအဂ့ၤလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်စုၣ်စုၣ်ဒီးမၤဝဲလၢတဂၤအဟံၣ်ဒုၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပျိုတဖန်နဲဝဲလၢလၢယိးမ့ၢ်လၢတလၢလၢပျုၤမိၤစၢၤမိၤတဖန်ဟဲအိၣ်သကိးတၢ်လၢပုၤကညီတဖန်အကျါမ့ၢ်လၢလၢယိးမ့ၢ်လၢပုၤအိၣ်မ့ၢ်န့ၣ်အလၢအယိန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢပျုၤမိၤစၢၤမိၤတဖန်ဟဲန့ၣ်လီၤလၢဖိသ့ၣ်အကျါအယိမိၢ်ပၢ်တဖန်ဘဉ်ယိၣ်လၢအဖိအလံၤအကလၢတဖန်ကဟးကွံာ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်နဲဝဲလၢပျုၤမိၤစၢၤမိၤတဖန်ဟဲန့ၣ်လီၤလၢဖိသ့ၣ်အကျါအယိဖိသ့ၣ်အကလၢဟးကွံာ်န့ၣ်လီၤ. န့ၣ်စုၢ်ကိးဝဲလၢဖိသ့ၣ်အကလၢမ့ၢ်ဟးန့ၣ်ဖိသ့ၣ်တဖန်ကဆူးထီၣ်ဆါထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်န့ၣ်အယိလၢဝဲအံၤပုၤကညီဖိတဖန်ကံၢ်န့ၣ်အဖိအစုဒ်သိးကတြီအဖိအကလၢဒ်သိးသုတဟး မ့တမ့ၢ် ကွဲကွၢ်ဖိသ့ၣ်အကလၢအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. နဲဝဲလၢမ့ၢ်ကံၢ်စုကွဲကလၢန့ၣ်ဝဲဖိသ့ၣ်အံၤဒီးဖိသ့ၣ်ကအိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချန့ၣ်လီၤ.

လၢယိးမ့ၢ်လၢတလၢလၢမူခိၣ်စုၤအါ, မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤအါအယိတၢ်ဘဉ်အါအါ, တၢ်ယူးတၢ်ယၢ်, ပစၢ်အါဒီးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါအါဝဲဒုၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ကွၢ်လၢခွါအဆၢကတီၢ်အတၢ်အိၣ်သးန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲမိၢ်ပၢ်တဖန်သိၣ်လီၤသီလီၤအဖိလၢကကွၢ်ထွဲအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢတၢ်စုၤတၢ်စီၣ်အယိညီၣ်တၢ်စုၣ်ဘဉ်ဒီးကူး, ကဆဲဒီးလၢကီၢ်သုအယိတၢ်မၤတၢ်ကံၢ်စုအမူးဒ်သိးကဟ့ၣ်ပလီၢ်ပုၤလၢကကွၢ်လီၤအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချဒ်သိးတၢ်ဆူးတၢ်ဆါသုတဘဉ်အိၤတဂ့ၤအဂီၢ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်

အယိတ်မၤလါယိးအတၢ်ကံၣ်စုအမူးဒ်အလုၢ်အလၢ်တခါအသိးတုၤမ့ၢ်မဆါတနံၤအံၤလီၤ.

တၢ်ကံၣ်စုဖဲတၢ်တုၣ်တၢ်ဖျိအဆၢကတီၢ်

တၢ်တုၣ်တၢ်ဖျိအမူးအံၤန့ၣ်မ့ၢ်ကညီပျီၣ်တဖၣ်အတၢ်တုၣ်တၢ်ဖျိအမူးန့ၣ်လီၤ. လီၤဆီလိာ်အသးဒီးကညီပျီၣ်တုၣ်တၢ်စၢၤတဖၣ်အတၢ်တုၣ်တၢ်ဖျိန့ၣ်လီၤ.

ပှၤသးစၢ်မုၢ်ဒီးသးစၢ်ခါတဖၣ်မ့ၢ်အဲၣ်လိာ်အသးန့ၣ်ပိာ်ခါအမိၢ်အပၢ်တဖၣ်ကလဲၤဆူပိာ်မုၢ်အမိၢ်အပၢ်အိၣ်ဒီးလဲၤထီၣ်ယုၤန့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်ခံၣ်လၢာ်မ့ၢ်ဘၣ်အသးဘၣ်ဆၣ်တဘၣ်ဖျိအသးတဘျီယိးဒီးဘၣ်. မ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်တအဲၣ်ဒီးဖိတဖၣ်အဲၣ်ခဲအံၤ, ဖျိခဲအံၤ, လီၤဖးခဲအံၤအယိတ်ဘၣ်လီၤ. ပှၤသးစၢ်ခံၣ်ဂၤစ့ၢ်ကိးအိၣ်ဘူးလိာ်အသးတသးဒီးဘၣ်. မိၢ်ပၢ်ခံၣ်ယၢ်ဘးကကွၢ်ဝဲမၢ်, န့ၣ်မုၢ်တဖၣ်အတၢ်ပၢ်သး, အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး, တၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤဒီးအတၢ်တိလိာ်အသးအိၣ်တအိၣ်န့ၣ်လီၤ.

မိၢ်ပၢ်ခံၣ်လၢာ်ကကွၢ်ဝဲဖိတဖၣ်အတၢ်ပၢ်သးသၢနံၣ်ဝံၤမ့ၢ်ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးဝဲလံးဒီးကဖျိန့ၣ်ဝဲအဖိခံၣ်ဂၤအံၤလီၤ. ထဲန့ၣ်မးပှၤခံၣ်ဂၤအံၤကအိၣ်ဘၣ်က့ၤဝဲတပူၤယိးန့ၣ်လီၤ. မိၢ်ပၢ်တဖၣ်ကွၢ်အဝဲသ့ၣ်ဒ်အံၤန့ၣ်မ့ၢ်လၢတအဲၣ်ဒီးမၤအဖိတဖၣ်ထီၣ်ပှၤဝံၤလီၤမုၢ်လီၤဖးညိညိဘၣ်အယိတ်လီၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်လၢကျဲအဂၤတဘိန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲမိၢ်ပၢ်တဖၣ်သ့ၣ်ထီၣ်စၢၤဟံၣ်ယိလၢအမုၢ်အခုၣ်ဒီးရဲလိာ်အသးတုၤအသံတစုန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကံၣ်စုဖျိတၢ်န့ၣ်တၢ်လီၢ်တတီးဒီးတတီးလီၤဆီလိာ်အသးန့ၣ်လီၤ. ပှၤပိာ်မုၢ်ပိာ်ခါခံၣ်မ့ၢ်ဘၣ်မၢ်သးစိၣ်လိာ်သးဒီးမိၢ်ပၢ်ခံၣ်ယၢ်ဘးမ့ၢ်ဘၣ်အသးန့ၣ်ယုၤထၢသကိးဝဲမုၢ်နံၤအဂ့ၤလၢကဖျိတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဖျိအမုၢ်နံၤန့ၣ်တလးမူးပိာ်ခါဒီးအသကိးတဖၣ်လဲၤသကိးဝဲဆူတလးမူးပိာ်မုၢ်အဟံၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤတနီၤသ့ၣ်ဝံၣ်သးဆၢတၢ်, တနီၤဒဲစုပျီၣ်ခိၣ်နံၤကဝဲၣ်ပျီၣ်ကဒိအိၣ်ပွဲၤဒီးတၢ်သ့ၣ်ဖဲသးညိန့ၣ်လီၤ. ကိးလီၤအကစၢ်သ့ၣ်အသးလၢကဆီဖါတၢ်တဖၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

“ပဟဲလံ. ပလီကံဒီးကဆိမိတံ၊ ပအိဉ်ဒီးပဂံပဘါ၊ ပဂံဆူဉ်ဘါဆူဉ်၊ ပျဲန့ၣ် ပကျဲ၊ သုမုၢ်တပျဲန့ၣ်ပကျဲ၊ ပကမးဟးဂီၤကွံာ်သုတံသုဉ်ထီၣ်၊ သုတံမုၢ်တံဘိ ခဲလၢာ်န့ၣ်လီၤ.”

ကိးပသုသကိးဝဲဒ်အံၤဝံၤတနီၤထူးထီၣ်ကွံာ်တံမုၢ်တံဘိလၢကျဲကပၤတဖန်လီၤ. ဘျီးကံစုကိးသ့ၣ်ဖိ, ဝံၤဖိလၢကျဲကပၤန့ၣ်လီၤ. တနီၤကိးပသု, တနီၤကိးယါတံ, တနီၤသးဝံၣ်တံဒီးပွဲၤဒီးတံသုဉ်သးလီၤ.

ဖဲအတုၤလၢဟံၣ်ခိၣ်ထံးန့ၣ်ဟံၣ်ကစၢ်ဒီးတလးမူးပိာ်မုၢ်အသကိးတဖန်အိဉ်လၢ ယိခိၣ်ထံးဒီးတပျဲတလးမူးပိာ်ခွါထီၣ်ဆူဟံၣ်ဖိခိၣ်ဘၣ်. တလးမူးပိာ်မုၢ်ဒီးအသ ကိးလၢဟံၣ်ဖိခိၣ်တဖန်ကွံာ်လီၤဝဲဝံၣ်ခိၣ်ဆၢၣ်တကျိးဒီးမၤဝဲတလးမူးပိာ်ခွါဖျးဒီး ကွါန့ၣ်လီၤ. တံၢ်အံၤမုၢ်တံမၤကွၢ်တလးမူးပိာ်ခွါအတံၢ်ဂံၢ်တံဘိလီၤ.

သ့ၣ်ကျိန့ၣ်ညီလၢနဖျးအီၤဒီးကွါကသ့ၣ်ဖးခံခိတဘျီယိလီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ်ဝံၣ်ကျျဉ် ခိၣ်ဆၢၣ်န့ၣ်နဖျးဒီးကွါတန့ၣ်ညီညီဘၣ်. တလးမူးပိာ်ခွါတနီၤနီၤမၤတံတသ့တ ဘၣ်မုၢ်လၢပှၤဟဲကဝီၤကွၢ်အိၤအါအါအယိန့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ်ပှၤကွၢ်ကိတံတဖန်ဒီးတ လးမူးပိာ်မုၢ်အသကိးတဖန်ကနံၤဘၣ်အဝဲသ့ၣ်ပွဲၤဒီးတံသုဉ်ဖုံသးညီန့ၣ်လီၤ.

တံၢ်လီၤတနီၤနီၤထွါဝံၣ်ကျျဉ်တတ်လၢသိဒီးမၤဝဲတလးမူးပိာ်ခွါထူးဝံၣ်အစိးနီၤတုၤ အန့ၣ်လီၤ. တလးမူးပိာ်ခွါထူးဝံၣ်မုၢ်တန့ၣ်, ဖျးဝံၣ်မုၢ်တန့ၣ်ခံခိဘၣ်ဒီးတဒူးထီၣ်ဝဲ ဆူဟံၣ်ဖိခိၣ်န့ၣ်ဘၣ်.

ဖဲတလးမူးပိာ်ခွါဟဲထီၣ်တုၤဆူဟံၣ်ပူၤဒီးတလးမူးပိာ်မုၢ်လူလီၤတလးမူးပိာ်ခွါဒီး ဖိဆံၣ်ထံးဒီးသယိထံတုၤအဘၣ်စီၣ်ဒီးတဂၤဝံၤဒီးတဲစုကိးဝဲ, “မံနဟဲတံဟဲလၢ အဂ့ၤတက့ၢ်.” ဝံၤဟ့ၣ်ဒူးကူထီၣ်ကၤထီၣ်ဝဲတလးမူးပိာ်ခွါလၢအဆုကူယၣ်ကူလၢ အထါဝဲလၢအကစၢ်ဒၣ်ဝဲဝံၤက့ၤကိးန့ၣ်ဝဲဆူဟံၣ်ပူၤလီၤ.

မိၣ်ပၢ်ခံၣ်ယၢ်ဘးကၢ်န့ၣ်တလးမူးဟိၣ်မုၣ်ဟိၣ်ခွါတဖၣ်အစုလီၤ. တၢ်ကံၢ်စုအမူးဖဲတၢ်
တုတၢ်ဖျိအံၤတဒံးသိးဒီးတၢ်ကွဲကလၢတၢ်ကံၢ်စုဘၣ်. မ့ၢ်တၢ်ကံၢ်န့ၣ်ပှၤနီၢ်ဒိမၤဝါ
ခံၣ်အစုလၢလုၢ်ဖျါတဖၣ်ဝံၤဖျိန့ၣ်အိၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲကံၢ်စုဝံၤအလီၢ်ခံၣ်တလးမူးဟိၣ်မုၣ်ဒီးတလးမူးဟိၣ်ခွါဘၣ်အိၣ်သကိးမ့ၢ်လီၤ. ဘူးတၢ်
တံၤသကိးခံၣ်ယၢ်ဘးတဖၣ်စ့ၢ်ကိးမၤအ့န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အယိတလးမူးဟိၣ်မုၣ်ဒီးတလး
မူးဟိၣ်ခွါတဖၣ်အမဲၣ်ဆုးဒီးအစုတတုၤလီၤခိၣ်တတုၤလီၤလၢၤဘၣ်. ဖဲအိၣ်သကိး
မ့ၢ်ဝံၤအလီၢ်ခံၣ်ထီၣ်နီၢ်ဒိမၤဝါန့ၣ်လီၤ.

ဖဲတလးမူးဟိၣ်ခွါဒီးအသကိးတဖၣ်ဟဲလၢကျဲအခါဟဲသးဝံၣ်တၢ်ဒ်ထါအသိးဒ်လၢ
အသိးလီၤ. တၢ်သးဝံၣ်အိၤလၢပျီၣ်ကျိၣ်ဒီးပကွဲးကွၢ်လၢစှိၤကျိၣ်ဒ်အကြးအဘၣ်အ
သိးလီၤ.

၁. ယဂီၤမိၣ်ခွါအိၣ်နီၣ်ဂၤ အိၣ်တဂၤကဲထီၣ်နီၢ်ဝါ... လၢ်လၢ်ဝု
၂. ယဂီၤမိၣ်ခွါကဲနီၢ်ဝါ ယအိၣ်တဂၤတမုၢ်သး ... လၢ်လၢ်ဝု
၃. ယတဲတၢ်မုၢ်ဒ်ထီၣ်ချုၣ် ဟ့ၣ်အိၤယၤလၢသံးတပလီ ... လၢ်လၢ်ဝု
၄. ယတဲတၢ်မုၢ်ဒ်ထီၣ်ချုၣ်မဲၢ်ဖးဒု ဟ့ၣ်အိၤယၤလၢသံးတခွး... လၢ်လၢ်ဝု
၅. ယဟဲကွၢ်ယုၣ်ယဂီၤမိၣ်ခွါ ဘၣ်အိၣ်တီၢ်ဒီးကဲနီၢ်ဝါ ... လၢ်လၢ်ဝု
၆. ယထုးဝံၣ်ကျုၣ်လၢအဘျုးတန့ၢ်အယိ ယကွၢ်တသ့လၢၤဘၣ် ... လၢ်လၢ်ဝု
၇. ယထုးဝံၣ်ကျုၣ်လၢအဘျုးတန့ၢ်အယိ ယကဘၣ်ကွၢ်စုယၢ်ခီ ... လၢ်လၢ်ဝု
၈. ယဂီၤမိၣ်မုၢ်ဒ်တၢ်ဂ့ၤ ဘၣ်သးထံၣ်အမဲၣ်တထံၣ် ... လၢ်လၢ်ဝု
၉. နကဲထီၣ်ပဂီၤမိၣ်မုၢ် တထံၣ်နမဲၣ်ကွၢ်တမုၢ် ... လၢ်လၢ်ဝု
၁၀. တအဲၣ်ဒီးအိၣ်ပအံၤဒီးမ့ၢ်တီၢ်ပံၤ အဲၣ်ဒီးအိၣ်သံးတလီၤခီ ... လၢ်လၢ်ဝု
၁၁. အခါဘၣ်ယကကွၢ်လီၤ ဟ့ၣ်အိၤယၤလၢသံးဘျဲဘျဲအိ ... လၢ်လၢ်ဝု
၁၂. ယအိၣ်ဘၣ်သံးဘျဲဘျဲအိ ထီၣ်ဖိထီၣ်လံၤဂ့ၤဂ့ၤနီၢ် ... လၢ်လၢ်ဝု

